

ДНЕВНИКЪ

(стеннографически)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

VI ЗАСЪДАНИЕ, ПОНЕДЪЛНИКЪ, 31 МАРТЪ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на г-на П. Р. Славейкова — Начало въ 1 часа и 25 минути.)

Председателъ: Ще пристъпимъ къмъ заседание. Найнапредъ ще прочетемъ списъка на представителтъ.

Секр. Золотовъ: (Чете списъка на представителтъ.)

Председателъ: Списъкътъ показва, че отъ 171 представители липсватъ 42, присъствуватъ 129; така щото, заседанието е пълно. Можемъ да пристъпимъ къмъ дневния редъ. Преди това имамъ да приведа за знание, че г-нъ Стамбуловъ, който бѣше тука, случайно се поболѣ, и за това си отиде у дома. Д-ръ Браделъ заяви, че по причина на болѣстата си днесъ не е въ състояние да бѣде въ Събранието. Единъ отъ секретаритѣ, г. Коевъ, също пише че е боленъ отъ треска, и Д-ръ Молловъ го лѣкува; за това не може да дойде днесъ въ Събранието. Друго писмо има отъ Кюстендилскиятъ представителъ Стефанъ Границки, който отиде по причина, че у дома си имало нѣкой на смъртъ боленъ; той пише че ме търсилъ, но че не можалъ да ме намѣри, и затова отишелъ безъ позволение, защото работата била неотлагасма. Но въ писмото казва, че нѣма повече отъ една недѣля да се бави. (Чете писмото.) Тоже Негово Висок. Пр. Доростолочервенскиятъ Митрополитъ Григорий заявява, че по причина на болѣстъ невъзможно му е да се намѣри въ Събранието днесъ. Да се запише това у протокола. Ще пристъпимъ да четемъ протоколитѣ.

Секр. Золотовъ: (Чете 4-й дневникъ на 4-тото заседание.)

Председателъ: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху тѣзи протоколи нѣщо?

А. Цановъ: Отъ протоколитѣ разбирамъ, че Събранието е приело, че трѣба първо да се чете Софийската Губерния при провѣрките. До колкото азъ помня, не е това прието, но само г-нъ Стамбуловъ е казалъ, че може да се захване отъ Софийската Губерния.

Председателъ: До колкото азъ помня, то е останало върху комисията да си распореди работата.

Ст. Поповъ: Тамъ дѣто въ протоколитѣ се казва въ рѣчта на г-на Стамбулова, че той е казалъ, че ще има 3 председатели, той е казалъ, че ще има 3 подпредседатели.

Председателъ: Ще се поправи това. Има ли нѣкой други да забѣлѣжи на тѣзи протоколи. (Никой.) Приема ли Нар. Събрание протоколитѣ, както сж написани съ забѣлѣжитѣ? Който ги не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Значи, че сж приети. Ще се чете другъ протоколъ.)

Секр. Золотовъ: (Чете дневника отъ 5-тото заседание.)

Председателъ: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху послѣдний протоколъ?

Бурмовъ: Когато говорихъ, да се не даватъ

дневни пари на ония депутати, които отсъствуватъ 3 пѣти, слѣдъ като му се забѣлѣжи отъ председателя, то въ протоколътъ е казано, че азъ съмъ казалъ, че това предложение е противно на Конституцията. Азъ не съмъ казалъ това; но съмъ казалъ: че не е противно на Конституцията, но е противно на избирателния законъ.

Председатель: Приема ли Нар. Събрание да се справи това съ стенографическия протоколъ?

Бурмовъ: Може да липсува само едно не.

П. Станчовъ: И азъ имамъ една бѣлѣжка да направя върху това, че съмъ казалъ, че княжеският указъ за свикването на представителитъ ще ни покаже, че това Събрание е първо Събрание. Азъ това не казахъ; азъ казахъ, че княжеският указъ може да ни разясни, какъ да го нарѣчемъ. Да се сравни съ стенографическитъ протоколи, и ако е потребно да се поправи.

Председатель: Приема ли Народ. Събрание тѣзи протоколи съ тѣзи поправки? Който ги не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Значи, приети сж. На дневния редъ е, да се чете доклада на комисията за провѣркитъ.

М. Радославовъ: Прѣди да пристѣпимъ на дневния редъ, мисля, че е потребно, ония представители, които сж записани въ списъка и не дадохъ клетва, да се закълнѣтъ.

Председатель: Добрѣ е да се закълнѣтъ, защото ще гласоподаватъ. Азъ моля г-да квасторитъ да повикатъ тоже и Имама, за да земе клетва на турскитъ представители.

Недѣлковичъ: Прѣди да се чете доклада на комисията, мисля, Народ. Събрание трѣба да знае, да ли онѣзи, които сж избрани, сж български подданици, и за това мисля че е потребно да се запишатъ депутатитъ на единъ листъ, дѣто да се показва, че сж български подданици, и на коя община принадлежатъ.

Председатель: За всички ли български депутати желаете това?

Недѣлковичъ: За всички.

Михайловскій: Азъ мисля, че прѣди да си дадѣтъ депутатитъ клетвата, да продължаваме работата си.

Генчевъ: Въпроса за подданничество на депутатитъ може да се рѣши отъ комисията, която провѣрѣва изборитъ.

Докладч. Станчовъ: Тѣй като още не сме пристѣпили къмъ четението на доклада отъ комисията за провѣркитъ на изборитъ, то имамъ честъ да кажж, че много рано е повдигнатъ този въпросъ за чуждото подданничество. Комисията мисли, като свърши доклада, ще дойде при името на всякий депутатинъ, ще види, да ли е той чужди поддан-

никъ, и да ли той може да бѣде депутатъ съгласно съ закона, тѣй и съ врѣмненнитъ правила за изборитъ и съ Конституцията. Който сж чужди подданици, тѣхъ ги знаеми; азъ мисля, че никой нѣма да си крие чуждото подданство, нито пакъ българското; за това азъ съмъ на мнѣние, че този въпросъ много рано е повдигнатъ.

Недѣлковичъ: Азъ пакъ постоянноствамъ на това, което казахъ: мисля, че е подобрѣ да се запишатъ всичкитъ депутати на единъ листъ, че не сж чужди подданици и на коя община принадлежатъ.

Михайловскій: Не е достаточено само да си напише името нѣкой, за да бѣде български подданикъ, защото за това има законъ, какъ единъ подданикъ се лишава отъ другото подданство; това не може да стане само съ едно потписване името, че е български подданикъ: онъ трѣба да докаже че е освободенъ отъ своето правителство, на което той е билъ подданикъ. Конституцията сама казва, че може да бѣде избранъ всякий Българинъ, който не е подданикъ на друга държава, освѣнъ това, че трѣбало да се знае въ коя община е записанъ, кждѣ дава данъци, трѣба да се знае и кждѣ дава и военната повинность.

Недѣлковичъ: Азъ съмъ увѣренъ, че ония, които сж чужди подданици, нѣма да приематъ да се нарѣчатъ български подданици; слѣдователно достаточено е, да се запишатъ само български подданици.

Д-ръ Молловъ: Това предложение е ново, и всякое предложение трѣба да се мотивира; не може само да се каже: желателно е, да се пише всякий депутатъ на листа; това не е достаточено, трѣба да се каже, защо се предлага такова нѣщо. Оно трѣба да се мотивира, прѣди да се гласоподава. Постѣ, ако има да се подкрѣпи предложението на Г-на Недѣлкова, тогасъ може да се разиска, и найсетнѣ може да се гласоподава за него.

Председатель: Има ли да подкрѣпятъ предложението на г-на Недѣлкова 5 души. (Нѣма.) (Гласове: Има.)

Председатель: Ако има да станѣтъ прави.

Михайловскій: Азъ пакъ казвамъ, че то е недостаточено.

П. Станчовъ: Азъ ще говоря не като докладчикъ, но като членъ на Събранието. Азъ съмъ на мнѣние, че съ това се прави само затруднение на работитъ; поголѣмата частъ отъ депутатитъ сж навѣрно български подданици; само малцина има, които да се намѣрятъ подъ чуждо подданство. Но и за тия, азъ съмъ увѣренъ, че ги знаемъ; за това не трѣба да си затрудняваме работитъ и да оставяме дневния редъ. Азъ предлагамъ, щото слѣдъ

прочитанието на докладът, ако е Народното Събрание съгласно, да си дадът клетва ония депутати, които още не сж се кълнали. А колкото за лица, които не сж български подданици, за тях може да се произнесе Народното Събрание при провѣрките на всеки единъ депутатъ. Тогасъ може да се пита всеки и да си каже какъвъ е поданикъ. Това е моето мнѣние.

Тодоровъ: Азъ предлагамъ, да се спомене въ докладът на комисията и за това: да ли нѣкой депутатъ не е български подданикъ; защото това е едно отъ качествата, които изисква закона и за които е имала комисията да разисква; сжщо както и за други качества, които изисква закона, тъй за възраст, честностъ и прочее.

Предсѣдателъ: Другъ нѣкой има ли да забѣлжи нѣщо? Има двѣ предложения: едно отъ г-на Недѣлковича, който предлага, всичките български представители да се запишатъ, че сж български подданици, на коя община принадлежатъ и дека си плащатъ данъка. Другото предложение е отъ г-на Тодорова, който предлага, че може да се разисква за подданничество при всеки изборъ, когато му дойде редътъ. Първото предложение отъ г-на Недѣлковича приема ли го Народното Събрание или не? Който го приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Каравеловъ: Азъ съмъ пакъ на мнѣние, да се положи листъ за да се подпише всякий отъ депутатитъ че е български подданикъ.

Предсѣдателъ: Този въпросъ може да се рѣши, че само подозреимитъ лица да се подпишатъ.

Каравеловъ: Всяки по съвѣстта си трѣба да се подпише, че е български подданикъ.

Предсѣдателъ: То се прие, че ще се разиска за всякого особено.

Докладчикъ П. Станчовъ: Предложението на г-на Недѣлковича не пада, но само, че не се разглежда сега. На дневний редъ има да се чете докладътъ, и дѣто дойде мѣсто за чюжди подданици, то всеки може самъ да се произнесе, да ли е български подданикъ или не. Сами между себе си знаеме, кой кждѣ и какъ живѣе; за това предложението на г-на Недѣлковича се отложи само на мѣстото си.

Михайловски й: Мнѣнието на г-на Станчова е, да пристѣпимъ до четене на докладътъ, и тамъ, дѣто трѣба, да го исправимъ; това е едно условие, обозначено въ Конституцията и въ избирателниятъ законъ, едно качество, което всяки депутатъ трѣба да го има.

Докл. Станчовъ: Като въ едно отъ послѣднитъ засѣдания лично се одобри една 10-то членна комисия, на която се възложи предварително да разгледа провѣрките върху избирателните

дневници за избирането на представителитъ на настоящето Нар. Събрание, и като азъ бѣхъ избранъ като докладчикъ на тѣзи комисия, то имамъ честь да прочета дневниците на двѣтъ засѣдания, които е имала тѣзи комисия, за да види Събраннето, какъ си е распредѣлила комисията работитъ: (Чете първий и вторий дневници на комисията):

ДНЕВНИКЪ I

На първото засѣдание на комисията избранна за произвежданието провѣрките на избранитъ прѣдставители за II-то Законодателно Народно Събрание въ г. София.

Днесъ 27-го Марта м. 1880 г. по 8 часа вечеръ комисията състояща отъ членоветъ си: Т. Панова, Хр. Симидова, П. Станчова, Хр. Самсарова, Г. Живкова, Ст. Попова, Грънчарова, Н. Сукнарова, А. Цанова, въ отсъствието само на Г-на Славеикова, тоже членъ отъ комисията — подъ врѣменното прѣсѣдателство на Панова распореди се да прегледа приетитъ дневници по изборитъ по слѣдующиятъ начинъ. Ржководима отъ точка зрѣние, както за улеснение и точностъ въ възложената върху комисията работа, тъй сжщо и за избѣгване на наймалката нередовностъ, като распредѣли за разглеждане дневниците на избранитъ депутати, по между членоветъ си, състоящи отъ потрима на едно, рѣши да захване преглежданието отъ Търновската Губерния, вслѣдствие на което всичките избирателни дневници и документи приложени при тѣхъ отъ Търн. Губерния, състояща отъ окрузитъ: Търновский, Ловчанский, Севлиевский, Габровский, Османъ-Пазарский и Еленский се взеха подъ разглеждане. А резултата, ако е съгласенъ или не съ избирателний законъ, както и всичките замѣтени нередовности — членоветъ отъ комисията останаха съгласни да забѣлжатъ това изобщо въ пълното си засѣдание въ Сжбота 29-го т. мѣсеца при обсъжданието на станалитъ нередовности, отдѣлно за всяка околия и депутатъ, а съврѣменно да се избере и докладчикъ на комисията.

Врѣменний Предсѣдателъ **Т. Пановъ.**

Членове отъ Комисията

П. Станчовъ
А. С. Цановъ.
Хр. Симидовъ.
Н. Сукнаровъ
Г. Живковъ
Хр. С. Грънчаровъ
Хр. Н. Самсаровъ
Ст. И. Попповъ

ДНЕВНИКЪ II.

На 2-то заседание на Комисията избранна за произвеждането провѣрките на избранните представители за II-то Законодателно Народно Събрание въ г. София.

Днесъ 29-го Марта м. 1880 год. по 8 часа предъ пладне комисията въ пълното си заседание отъ членоветъ си: Тр. Панова, Хр. Симидова, Г. Живкова, Ст. Попова, П. Станчова, Хр. Самсарова, Грънчарова, Н. Сукнарова, А. Цанова и П. Р. Славейкова, подъ врѣменното предсѣдателство на Т. Панова, прегледа резултата отъ всичките избирателни дневници: окръгъ по окръгъ, околия по околия отъ Търновската Губерния, съгласно съ първия дневникъ на комисията, и слѣдъ като направи своите замѣчания за нередовностите, произведени при изборътъ на всякий депутатъ отдѣлно, като има за ръководство, въ този случай, избирателния законъ за I-то Законодателно Нар. Събрание, на основание на който сж извършени изборитѣ за настоящето Събрание. При това комисията избра за свой докладчикъ П. Станчова, като пристъпи къмъ разгледването на другитѣ избирателни дневници, отъ останалитѣ Губернии по сѣкия начинъ; за да може своеврѣменно да представи резултата отъ прегледването си на Нар. Събрание.

Врѣменний Предсѣдатель **Тр. Пановъ.**

Членове отъ Комисията

П. Станчовъ.
А. С. Цановъ.
Хр. Симидовъ.
Н. Сукнаровъ.
Г. Живковъ.
Хр. С. Грънчаровъ.
Хр. Н. Самсаровъ
Ст. И. Попповъ.

Това го направихъ като введение за повечето обсъждане на Народното Събрание, какъ е распредѣлила комисията работата си. Пристъпвамъ къмъ прочитанието на докладътъ, въ който самата комисия постанови за кратко и ясно изложение на извършенната работа. Отъ доклада ще види Народ. Събрание, че се свърши Търновската Губерния, за която се разгледаха и протоколитѣ; и ако да свършимъ тѣзи Губернии, то можемъ да пристѣпимъ на разглеждане Софийската Губерния, която тоже е прегледана. (Чете доклада на комисията):

Докладъ до Народното Събрание.

Господа!

Десеточленната комисия, която Нар. Събрание избра въ едно отъ послѣднитѣ си заседания за произвеждане провѣрките съгласно съ рѣшението му, — членоветъ на тая комисия ми довършиха да бѣдъ докладчикъ за възложената върху ѝ работа, за което благодаря събратията си; за това чрѣзъ мене днесъ ти има честь да представи на Народ. Събрание въ общи черти, както начина на разглеждането избирателнитѣ дневници, които ѝ се повѣриха отъ бюрото, тъй сжщо и своите забѣлѣжки и заключения, които комисията счете за дългъ да направи, за онѣзъ окръжия, избирателни околии и представители, гдѣто срѣщна несъгласностъ съ избир. законъ за I-то закон. Нар. Събрание, на основание на който сж извършени изборитѣ за настоящето Събрание; а до колко комисията е отговорна на довърнето, на почитаемото Народно Събрание остава да покаже трудътъ ѝ.

Комисията, почитаеми Господа, въ I-то си заседание на 27-го т. м. распоряди си работата тъй щото никой отъ членоветъ ѝ да не може самъ да провѣрява дневницитѣ на своя изборъ, както за поголѣма рѣдovность тъй и за избѣгване на всѣко опущение. А въ пълното си заседание на 29-ий сжщого, комисията рѣши да захване докладването си отъ Търновската Губерния, отъ гдѣто и имамъ честь да почна.

Отъ разгледването избирателнитѣ дневници на Търновската Губерния се оказва, че тя дава 40 представители отъ подвѣдомственитѣ неи окрузи: Търновский, Османъ-Пазарский, Севлиево, Ловчанский, Еленский и Габровский. А распредѣлението на окръжитѣ въ избирателни околии, съгласно съ 7 ст. отъ изб. законъ е слѣдующето:

Търновский окръгъ	въ 7 околии	—	18	депут.
Османъ-Пазарский окръгъ	„ 2	„	—	3
Севлиево окръгъ	„ 4	„	—	6
Ловчанский окръгъ	„ 4	„	—	7
Еленский окръгъ	„ 2	„	—	3
Габровский окръгъ	„ 1	„	—	3
		20	„	40

Изборитѣ въ тая Губерния сж станали почти всичките на 20 Януарий, съгласно съ 19 чл., 2 алинея отъ изб. законъ съ исключени на г. Севлиево-ската избирателна околия, гдѣто сж избрани: Г-нъ Д-ръ Браделъ и Г. Кирковъ на 13 Януарий, съгласно съ I-та алинея отъ сѣкия 19 членъ; и Иванъ Даневъ — въ Ловчанский окръгъ, Желѣз-венската околия.

При това до колко сж упазени всичкитѣ точки отъ избир. законъ при избиранieto представителитѣ, както и забѣлѣжкитѣ отъ комисията за станалитѣ нередовности — неправилности при всѣкий окръгъ, избирателна околия и депутатъ, тамъ гдѣто има подобни замѣтки, Нар. Събрание ще чюе както слѣдова въ доклада, и остава на неговото благоусмотрение да се произнесе окончателно, съгласно съ 21 членъ отъ изб. законъ.

Предсѣдат: Какъ би желало Нарон. Събрание да се произнесе комисията: по избирателнитѣ околии или за всѣки депутатъ особено?

Докл. Станчовъ: Прѣди да се произнесе Народ. Събрание искамъ да припомня, че комисията както нарѣди работата, ма задължи най-първо да четѣ цѣла Търновска Губерния и най-послѣ да повторѣ поединичнитѣ избори, Нар. Събрание да направи каквото мисли за добръ.

Предсѣдат. Има ли нѣкой да говори? — Азъ мисля да се спремъ върху тѣзи депутатити, за които имами бѣлѣжки, а за други да не се спирами.

Михайловский: Ако прочетемъ всичкия докладъ и пакъ се повърщамъ да разгледвами всѣка околия и всѣки депутатъ отдѣлно приетъ ли е или не е приетъ, то значи едно повторение безполѣзно: една околия има 2 или 3 депутати, всѣка да се разгледа и да се свѣрши — приетъ ли е или не е приетъ. Инакъ ще се бавимъ много врѣме съ разглежданieto.

Предсѣдат: Какъ приема Нар. Събрание: желае ли да се чете изцѣло или както мисли г-нъ Михайловский всѣка околия особено да се свѣрши? Който е противенъ, да се чете докладътъ, да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Тогава ще се чете околия по околия.

Докл. Станчовъ: Комисията мисли да се чете изцѣло; но Нар. Събрание рѣши по околия, и така ще изслѣдвамъ работата си въ Търновската Губерния: Търновский окръгъ, сухиндолская околия, избранъ е при вторитѣ избори на 20 Януария Никола Мжиковъ; цѣлото число на избирателитѣ е 4746 гласоподавали 2237; той е избранъ съ 1863 гласа. Комисията непамира никоя нередовностъ, той е избранъ съгласно съ избирателния законъ.

Икономъ П. Тодоровъ Докладътъ казва, че провѣркитѣ станаха на основание на протоколитѣ отъ изборитѣ, които станали на 20 Януария. Знае се, че споредъ избирателния законъ ставатъ два пжти избори; ако едниѣтѣ несполучатъ да се завърши изборътъ, тогава ставатъ вторитѣ; за това питамъ: не ше ли да е потрѣбно, да има тукъ и протоколитѣ отъ 13 Януария, за да се знае, по коя причина не сж станали тия първитѣ избори?

Министръ Цанковъ: Рѣши се да се разгле-

датъ изборитѣ околия по околия; мислж, че въ рапорта трѣба да се спомѣне всѣкое заявление, което можело би да има влияние въ рѣшението на всѣки изборъ.

Докл. Станчовъ: Това е твърдѣ на мѣсто казано; но има околия дѣто, нѣма никакви заявления и забѣлѣжки. Тамъ дѣто намѣри комисията че избирътъ е станалъ съгласно съ избирателния законъ, нѣма друго да се каже, освѣнъ това, че той е съгласно съ закона избранъ; тамъ дѣто има забѣлѣжки или заявления тия ще се прочетатъ съврѣменно. — А колкото за подигнатия въпросъ отъ негово благоговейнство, че комисията не споменувала при изборитѣ на г-на Мжикова и протоколитѣ отъ 13 Януария, то имамъ да забѣлѣжж, че не само при изборътъ на г-на Мжикова, но и отъ други мѣста тѣзи дневници не сж испратени въ Нар. Събрание, повече заради туй, че окр. свѣти сж знаели, че отъ тѣзи дневници не се прогласяватъ представителитѣ, а то за това, че не сж имали изискуемото число гласове при първитѣ избори, както го изисква и избир. законъ, който казва, че трѣба да има при прѣвитѣ избори единъ представителъ $\frac{1}{4}$ гласове отъ всичкитѣ избиратели записани въ избирателнитѣ списъци; ако пакъ неполучи нѣкой да има това число гласове, тогава, съгласно съ 19 статия на избирателния законъ, пристѣпва се на вторитѣ избори. — За това комисията не е направила нѣщо, което може да и се забѣлѣжи, като изоставение на нѣкоя точка на своята работа. Прочее ще се забѣлѣжи всѣки, който е избранъ на 13 и който е избранъ на 20 Януария.

Икономъ П. Тодоровъ: Докладътъ казва, че всичкитѣ избори не сж станали на 13 Януария, но това не е станало на всякъдѣ, че не е получилъ $\frac{1}{4}$ гласове отъ избирателитѣ, а менѣ се чини, че ще има и такива избори, които не сж състояли, на 13 Януария, защото е имало хора, които сж станали причина, че не можели тѣзи избори да станатъ. За това желателно би било, да има и тѣзи протоколи, за да се види, има ли подобни заявления за такива хора, които подпадатъ споредъ избирателния законъ да се наказятъ

Докл. Станчовъ: Негово благоговейнство мисли, че защото въ софийско е станала такава нередовностъ, че ще има и за другитѣ избори подобни забѣлѣжки. Но колкото за търновско казахъ въ началото на докладътъ, че въ севлиеиското станаха избори на 13 Януария, гдѣто бѣха избрани г-нъ Брандъ и г-нъ Кирковъ; сжщо така и въ Ловечъ, гдѣто бѣше избранъ г-нъ Иванъ Даневъ; а останалитѣ 38 депутати сж избрани на 20 Януария. За доказателство, че първитѣ избори нестанаха, свидѣтельствува рапорта до Народ. Събрание отъ Окр. свѣтъ, който праща протоколитѣ отъ 20 Януария. — Кол-

кото за първитѣ протоколи, то комисията неможе нищо да направи, защото ги нѣма всички на рѣцѣ.

Икономъ П. Тодоръ: Както послѣднитѣ протоколи сѣ пратени отъ Окр. Съвѣтъ, така сѣщо трѣбало да се испратятъ и първитѣ протоколи; защото ненамирамъ никѣдѣ забѣлѣжено, нито въ Конституцията нито въ избирателниятъ законъ, че когато не сѣ станали първитѣ избори, че се прашатъ само протоколитѣ на вторитѣ избори, а не и на първитѣ. Затова комисията трѣба да прегледа на това.

А. Цановъ: Комисия нѣма всичкитѣ дневници отъ първитѣ избори, но тѣзи дневници, които ги има, казватъ, че понеже нѣмало достаточнo число избиратели, отлагали се изборитѣ.

Михайловскій: Като членъ на Търновскій Губернскій Съвѣтъ мож да увѣря, че първитѣ избори не се състояли, освѣнъ въ Ловечъ и въ Севливо, защото отъ всѣкъдѣ дойдоха телеграмми, че понеже не е имало достаточнo число избиратели, изборитѣ не се състояха. Тѣй отъ Габрово, Османъ-Базаръ, Елена и други окрѣзи.

Икономъ П. Тодоръ: Азъ незная до колко е достаточнo да се приеме това нѣщо, когато се знае че на 13 Януария по силата на княжевскія указъ на всѣкъдѣ се свикаха избиратели за избирането на представителитѣ, то е трѣбало на всѣкъдѣ да се съставя едно бюро, което да направи единъ протоколъ и тѣзи протоколи трѣбвало да се испратятъ отъ надлежнитѣ мѣста въ Народ. Събрание. Какъ мислите, че сѣ не потребни тѣзи протиколни да се представятъ на Народното Събрание?

Докл. Станчовъ: Като отговарямъ на негово благоговейнство, имамъ честь да кажа, че не трѣба да се сърди на комисията. Азъ повторихъ по напредъ, че има избори, които сѣ станали на 13 Януария, и тамъ, гдѣто не сѣ станали, случило се е това, защото не е имало потребното число избиратели. — Ако има нѣкоя нередовностъ станала на 13 Януария забѣлѣжена въ протоколитѣ, то намѣсто такива на Народното Събрание, ще се представятъ отъ страна на комисията заявленията, за удовлетворение не мож да кажа повече.

Каравеловъ: Менѣ ми се чини, че мнѣнието на отецъ Иконома е право. Ако бѣха назначени избори, то баремъ 5 души сѣ се събрали, които да направятъ бюрото и да съставятъ единъ протоколъ. Ако го не сѣ направили, въ това комисията не е крива. — Ако е нѣмало и тѣзи 5 души, то пакъ е имало членъ отъ Окр. Съвѣтъ, който да наглежда изборитѣ, и нѣколцина избиратели, така що непременно трѣбало е да има нѣкой протоколъ. Мнѣнието на отецъ Иконома не е безъ цѣна, нѣ никой необвинява комисията затова.

Председат: Има ли нѣкой да говори върху

този предметъ. Всинца признаваме забѣлѣжката на отца Иконома; но комисията, мисля, че не е виновна въ това. Тя ни представлява онова, което е намирала; и азъ мисля, че е достаточнo да се забѣлѣжи въ протоколитѣ, че то е станало причина на разискване. —

Икономъ П. Тодоръ: Азъ знаа, че по причина на единъ човѣкъ въ една околия изборитѣ не се състояха; а споредъ избирателниятъ законъ какво трѣбва да се направи съ този човѣкъ? Слѣдователно предлагамъ на Народ. Събрание, не е ли потребнo да се предложатъ и тия протоколи отъ първитѣ избори, за да се види, дали не е заявено въ тѣзи първитѣ протоколи нѣщо за подобна нередовностъ?

Михайловскій: Както забѣлѣжи г-нъ Каравеловъ, отецъ Икономъ има право; но ние не трѣба да искаме за всѣка околия и окрѣгъ тѣзи замѣчания, но само да ги изискваме тамо гдѣто ги има. Но неможемъ да ги диримъ сега. Таквистѣ нередовности, ако ги има, може да ги обадимъ и да искаме тия протоколи. За нѣкои околии нѣма никакви заявления, нито отъ страна на депутатитѣ, нито отъ страна на частни лица; и въ такиви околии, мисля, че е излишно да ги търсимъ. Ако има заявления — свободно — можемъ да ги поискаме.

Стефанъ Поповъ: Отецъ Икономъ настоява да има протоколи за тѣзи избори, за които има заявления, за да ги чие Събранието. Г-нъ Станчевъ, като забѣлѣжи, че ако има отъ първитѣ избори нѣкое заявление, тогасъ комисията ще направи и потребнитѣ забѣлѣжки за това, то се види, че другитѣ дневници, които сѣ дошли, гласятъ, че не е имало потребното число избиратели, затова Събранието се оплаква безъ никаква причина.

Д-ръ Молловъ: Азъ мисля, че е недостаточнo само едно заявление, че Окр. Съвѣтъ е написалъ че не сѣ дошли избиратели. Ако имаше княжескій указъ, то трѣбало барѣ 10 души да дойдатъ на изборитѣ, които е трѣбало и да съставятъ единъ протоколъ. — Отъ дѣ да знаемъ, че е имало заявление отъ страната на тѣзи, които трѣба да избиратъ? — Едно заявление отъ Окр. Съвѣтъ не е достаточнo; — трѣба да се отнесемъ до Началството и да поискаме първитѣ протоколъ защото иначе не ще имаме истински провѣрки.

Икономъ П. Тодоръ: Щѣхъ сѣщо да кажа, което каза г-нъ Молловъ, да се искатъ първо протоколитѣ отъ първитѣ избори, за да се види дали нѣма въ тѣзи протоколи нѣкое заявление. Комисията казва, че въ тѣзи протоколи, които предложи тя, просто е заявено, че не се събрало $\frac{1}{4}$ число отъ всичкитѣ избиратели; но може да има и други протоколи, въ които има заявления.

А. Цановъ: Азъ отговарямъ на г-нъ Д-ръ

Моллова, защото той каза, че комисията трѣба да се обърне на Окр. Съвѣтъ, за да има понапрѣдъ и дневници отъ първитѣ избори. Азъ пакъ повтарямъ, че има нѣкои дневници отъ първитѣ избори, и тѣ гласятъ: понеже нѣмало достатъчно число избиратели, за това изборитѣ се отлагатъ, и това не отъ Окр. Съвѣтъ, но отъ избирателното бюро.

Д-ръ Молловъ: Това г-нъ Цановъ не е казалъ; онъ каза само че има рапортъ отъ Окр. Съвѣтъ.

Каравеловъ: Щомъ има протоколъ отъ избирателното бюро, тѣзи протоколи сж достатъчни.

А. Цановъ: Азъ искамъ да кажа, че г-нъ Д-ръ Молловъ не ма е разбралъ. Азъ казахъ „дневникъ“ а съ това не се разбира рапортъ.

Докл. Станчевъ: Азъ незнай Народ. Събрание какъ ризбира изказанитѣ думи отъ нѣгово Благоевѣйство и какъ ще приеме то това предложение; дали ще го приеме изобщо за всичкитѣ избирателни околии, които не представиха дневници отъ първитѣ избори, или само за онѣзъ мѣста, дѣто има заявления. Това е твърдѣ справедливо, но ние трѣба да помислимъ, че нашиятъ народъ, нашитѣ Окр. Съвѣти и нашитѣ избиратели не сж тѣй добри толокователи на закона въ всичкитѣ мѣста. Ако отъ нѣкоя околия не сж пратени дневницитѣ, то е станало по тая проста причина, че сж мислили че нѣма за нихъ нужда; защото на основание на тѣхъ депутатитѣ не бѣха избрани, но на основанието на вторитѣ избори. За това да преведемъ въпроса на дневнѣй редъ, то мисля, че е достатъчно, подигнатитѣ въпросъ да се разглежда само тамъ, гдѣто има мѣсто и гдѣто има възможность. Негово благоговѣйство нека да каже, дека, имало неправилности по изборитѣ. Народното Събрание ще обсъди това заявление; но тамъ гдѣто нѣма никои заявления и никое съмнѣние, тамъ не е това нужно; и дѣто тѣзи протоколи ги нѣма, докладчикъ не може да ги разясни.

Ик. П. Тодоръ: Казахъ, че трѣба да се тражатъ тия протоколи. Като знай, какъ сж станали злоупотрѣбления при първитѣ избори, то азъ мисля, че трѣба и за това да се говори; защото може да се явятъ отъ нихъ такиви заявления на бюрото, отъ които се виждатъ злоупотрѣбленията, които сж останали.

Докл. Станчевъ: Негово благоговѣйство забравя, че избирателниятъ законъ дава право на всѣки гражданинъ да заявява за неправилноститѣ, които ставатъ при изборитѣ. Но комисията не може друго да направи, освѣнъ да представи това, което намира, и ако да намѣри въ протоколитѣ нѣкои заявления, ще ги каже. Азъ пакъ настоявамъ, подигнатиятъ въпросъ да се отнесе на мѣстото си, т. е. тамъ, дѣто въ протоколитѣ има заявления, или

пакъ на всѣки депутатъ е свободно, да направи заявления за нередовноститѣ, които се случиха. — Сега мисля да се пристъпи къмъ разглежданieto на изборитѣ.

Предсѣдателъ: Комисията при всичко пакъ е отпущнала да каже, дали има въ рѣшитѣ си протоколитѣ отъ първитѣ избори отъ 13 Януария.

Докл. Станчевъ: Може да се прочете дневника на втория изборъ, ако благоволи Събранието.

П. Тодоръ: Понеже първитѣ протоколи не били нуждни, то трѣба да се прогласятъ да считамъ, че на никоя околия първитѣ избори не сж станали.

Докл. Станчевъ: За освѣтление на въпроса, считамъ за нужно да прочетъ 19 членъ отъ избирателния законъ. (Чете го). На основание на тая статья пратиха се само тия дневници, въ които се прогласяватъ депутатитѣ, т. е. вторитѣ дневници се пратиха отъ тамъ, дѣто първитѣ избори не станали; За това пакъ повтарямъ да се не маема, и да разгледамы въпросътъ, но на врѣмето и мѣстото му.

П. Тодоръ: Т. е. Народното Събрание не счита за нужно да изяви, че Окр. Съвѣти сж длѣжни да пращатъ и протоколитѣ за първитѣ избори.

Предсѣдателъ: Народното Събрание ги признава, но какво да направи сега като ги нѣма.

Каравеловъ: Г-нъ Станчевъ гледа на това, като че се напада комисията. Но въпросътъ е сериозенъ, ние можемъ сега да прокарамы провѣркитѣ за изборитѣ, но пакъ трѣба да се искатъ протоколитѣ отъ 13 Януария.

А. Цановъ: Ако е това необходимо, то да се остави на комисията врѣме за да види отъ кои околии и Окр. Съвѣтъ има тѣзи първитѣ протоколи, за да може да съобщи това на Народното Събрание въ друго заседание; защото сега нищо така невършими, но само губимъ врѣме и се бавимъ.

Предсѣдателъ: Приема ли Народното Събрание предложението на отца Иконома, да се искатъ не-испратенитѣ протоколи отъ 13 Януария? (Приема-се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.) Тогава комисията ще ни достави свѣдения за тѣзи, които ги има, за да ги искаме.

Каравеловъ: Но ние пакъ можемъ да продължавамы провѣркитѣ.

Предсѣдателъ: Можемъ, то не ни прѣчи.

Докл. Станчевъ: Този въпросъ сега какъ се рѣши върху Никола Мжиковъ? Въ тѣзи околии се избраха 3 представители, но като нѣма дневници отъ изборитѣ отъ 13 Януария, може ли да се продължава, да се разгледа, законно ли е избранъ или не Никола Мжиковъ и неговитѣ другари?

Каравеловъ: Азъ вѣрвамъ, че не сж станали изборитѣ на 13 януария; ако изборитѣ не сж станали на 13 януария, то тия протоколи ни ка-

зватъ само, коя е причината, дѣто не сж станжли; но самиятъ изборъ се свърши на 20 Януария. Тия сж въпроси свършено различни.

Докл. Станчовъ: Тогава друго излъже; споредъ мене, както се прие отъ Народното Събрание, че трѣба да се приематъ тия дневници за разглеждане, а нѣхъ ги нѣмами и сега приемами Мжнкова за депутатъ, то може неговия изборъ да не е правилень, защото може на 13 януария да се сизбралъ другъ представитель, или че протоколитъ сж ги скрили тамъ. Има, може би, нѣкои заявления, споредъ които е нарушенъ закона; положимъ, ако е станжло така, какъ ще постжпи Народното Събрание?

Каравеловъ: Онзи, който е измѣнилъ протоколитъ, ще се даде подъ сждъ, като машейникъ; кагато ще ги имамъ тѣзи протоколи, и подобното ще намѣриме.

Докл. Станчовъ: Да се произнесе Народ. Събрание за това, че може да се случи, че ако днесъ нѣщо рѣшиме, утрѣ може да ни се види, че това не е било правилно.

Грековъ: Като е поставень въпросътъ, то много лесно може да се яви една втора провѣрка, отъ какъ дойдатъ протоколитъ отъ 13 Януария, както забѣлѣжи г-нъ Станчовъ; защото може да се види отъ тѣхъ, че първитѣ избори сж станжли редовно, но при всичко това свикани сж избори на вториятъ пжтъ, и е избрано едно друго лице. Така, ако днесъ пристжпимъ къмъ провѣрките на изборитѣ, безъ да имамъ първитѣ протоколи, то може да приемами едно лице за депутатъ, което не принадлежи да бжде избрано за тѣкѣво. Тогава питамъ: на какво основание ще приемемъ провѣрките за избранъ, кога ще дойдатъ вторитѣ протоколи? Споредъ Конституцията и избирателниятъ законъ нѣма нищо казано за вторитѣ провѣрки, и за това трѣба да се зематъ въ внимание всичкитѣ елементи за едно справедливо рѣшение на въпроса, за да не се връща Народното Събрание на своитѣ рѣшения; защото, ако да захванемъ да провѣржаваме, ще можатъ да се появятъ случаи за вторитѣ провѣрки. Питамъ, на какво основание ще приеме Народ. Събрание още веднжжъ провѣрките?

Докл. Станчовъ: Отъ моя страна азъ разбрахъ, че като се прие предложението на негово благоговейство, че не ще да се повърнемъ на самитѣ провѣрки; това се прие само за туй, да се научатъ нашитѣ окр. съвѣти, че тѣ сж направили една неправилностъ, като испратиха само вторитѣ протоколи, и че трѣбало да проведатъ протоколитъ и отъ първитѣ избори. Отъ тѣзи точка зрѣния, азъ разбирамъ това; но ако сега пристжпимъ къмъ работата, а нѣма дневници отъ първитѣ избори, и ние приемами депутати, то какъ ще направимъ съ тѣзи

дневници, ако да дойдатъ и да има заявления въ тѣхъ?

Каравеловъ: Ви сами казахте, че има околии, гдѣто има първитѣ протоколи; тогава прегледайте тия, и гдѣто нѣма, да ги прескочимъ.

Докл. Станчовъ: Народното Събрание се произнесе, да се разгледатъ депутатитѣ околия по околия, а комисията не може да прескачае.

Минко Радославовъ: Депутати избрани на 20-ий, тѣ ще бждатъ законни, и ако да е имало нѣкои злоупотрѣбления при първитѣ избори. Тамо, гдѣто нѣкой отъ депутатитѣ знае нѣщо, тогава може да го заяви; но ако нѣкой отъ депутатитѣ е билъ получилъ потрѣбното число гласове на 13 Януария, то и той не може да бжде представитель, ако сж станжли злоупотрѣбления. И слѣдователно ще бждатъ законни представители ония, които сж назначени въ протокола отъ 20 Януария като избрани за представители.

Д-ръ Молловъ: Азъ не мож да разумѣя, защо г-нъ докладчикъ не може да прескочи, ако въ 20 околии 10 протоколи отъ първитѣ избори ги има, а 10 нѣма; тогава да се почяка за тия протоколи до когато дойдатъ.

А. Цановъ: Въ докладътъ комисията не е забѣлѣжила, отъ коя околии първитѣ протоколи ги има или нѣма; за това ние напразно тука да продължаваме разискванията и азъ предлагамъ, ако е нужно това, да се отложи Събранието до утрѣ, за да може комисията да допълни докладътъ си.

Докл. Станчовъ: Азъ мисля, че голѣмо затруднение нѣма да се срѣшне отъ първитѣ избори, защото протолитъ сж твърдѣ ясни, гдѣто ги има. Но щомъ Нар. Събрание е съгласно, да се прескочатъ ония околии, гдѣто първитѣ протоколи нѣма, то на комисията не остава, освѣнъ само да разгледа още веднжжъ протоколитъ, за да може да доложи за това, а Нар. Събрание да се произнесе.

Михайловский: Азъ мисля, че е извѣстно, че избирателитѣ иматъ право да направятъ своитѣ заявления, ако ставатъ незаконности при изборитѣ, сжщо тѣй както и администрацията. Ако сж станжли нередовности има и заявления — Народ. Събрание трѣба да гледа слѣдствието, а не справки, които нѣматъ край. Ние рѣшихми нѣщо за напрѣдъ, и то е, че окржжитѣ съвѣти сж обязани да пращатъ протоколитъ и отъ двата избора. Но да се спирами и да чакаме, до гдѣто да дойдатъ тѣзи протоколи, то ще губимъ само врѣме; ако има заявления за тѣхъ, ще да обърнемъ надлѣжното внимание. Но тамъ, гдѣто никакви заявления нѣма, азъ не зная, по коя причина да чакаме и да не вършимъ нашитѣ работи.

Докл. Станчовъ: Азъ настоявамъ пакъ на

това, да се каже, че тамъ, гдѣто нѣма никое заявление, било писмено било отъ одного отъ присъствающитѣ депутати или отъ избирателитѣ, че сж станхли нѣкои нередовности, то за такива избори Народното Събрание да се произнесе, защото може да бжде увѣрено, че ако ще чака протоколи отъ първитѣ избори, то въ расстояние на единъ или два мѣсеца не може свърши провѣрkitѣ. За това предлагамъ, да се каже въ докладътъ, който е представенъ отъ комисията, тамъ гдѣто сж станхли изборитѣ на 20 Януария щомъ нѣма никакви заявления отъ вънкашни лица или окръжний съвѣтъ, да се считатъ за законни. А ако единъ день се намѣри, че е било злоупотрепление или отъ страна на бюрото, или че нѣкоя личност е злоупотрѣбила, или пакъ, че сж скрили цѣли протоколи, то за такива нѣща 37, 38, 39 членове на избирателний законъ ясно казватъ, че могатъ тия да се предадѣтъ на надлежното сѣдилище, а сега да си гледаме нашата работа. (Гласове: Приема се.)

Предсѣдатель: Приема ли Народното Събрание да слѣдвами провѣрkitѣ? (Приема се.) Който не приема да си дигне ржката? (Никой не дига.)

Докл. Станчовъ: Желалъ бихъ да се разясни по добръ.

Предсѣдатель: Ако е върху сжщиятъ предметъ, не може.

Каравеловъ: Да се приеме предложението, че протоколитѣ отъ първитѣ избори пакъ ще се искатъ, а сега да се продължава работата.

Михайловскій: Само като допълнение искамъ да кажа една мисль. Ние имаме сега второто Нар. Събрание и първата сессия. Разумѣва се, че ще засѣдаватъ депутатитѣ още въ 2 сессии. За това не е късно и сега да слѣдвами работата и ако да дойдатъ дневницитѣ, то и въ втората сессия могатъ да се разглеждатъ; но сега, мисля, да си продължаваме работата, за да не оставаме надирѣ.

Докл. Станчовъ: Още не се е произнесло Народ. Събрание, да ли ще се разглежда всякий депутатъ отдѣлно, или всичкитѣ депутати отъ една околия на веднѣжъ.

Предсѣдатель: Народното Събрание какъ ще приема всякий депутатинъ отдѣлно или да се гласоподава и за тримата депутати? (Гласове: Всякий отдѣлно.) Който не е съгласенъ да се приеме всякий депутатъ отдѣлно, да си дигне ржката. (Никой не дига.) Значи прието.

Предсѣдатель: Приема ли Народното Събрание Никола Мѣнковъ за депутатъ?

Пановъ: Въ такава форма не може да се гласоподава, защото, ако се пита Народното Събрание приема ли за депутатъ, то може да приеме нѣкое лице, което не е избрано. Азъ мисля, че по-

точна форма е: счита ли Народното Събрание избора на еди кого си за законенъ.

Предсѣдатель: Добръ. Приема ли Народното Събрание за законно избранъ представитель Никола Мѣнковъ отъ Сухиндолската околия? (Гласове: Приема.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.) Значи приема се.

Докл. Станчовъ: Отъ сжщата околия избранъ Жоржо Момчовъ съ 1083 гласове на 20 Януарий. Комисията счита избора на Жоржо Манчовъ съгласно съ избирателнийтъ законъ и не намира никое заявление, нито отъ страна на окръжний съвѣтъ, нито отъ избирателитѣ.

Предсѣдатель: Приема ли Народното Събрание Жоржа Момчовъ отъ Сухиндолската околия за законно избранъ представитель? (Приема.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.) Прието.

Доклад. Станчовъ: Въ сжщата околия е избранъ Георгій Живковъ съ 974 гласа, отъ сжщото число избиратели. Комисията има само да забѣлѣжи, че Търновскій окръженъ съвѣтъ, съ рапорта си подъ № 218 явява, че тъй като Христо Саввовъ тоже получилъ равно число гласове съ Георгия Живкова, на основание на 19 ст. отъ избирателний законъ, 2 алинея, съвѣта, въ пълното си засѣдание, тегили жребие и прогласилъ за депутатъ Георгия Живкова, за което увѣдомява Народното Събрание. Други заявления противъ избиранието на г-на Георгия Живкова нѣмаме.

Предсѣдатель: Народното Събрание приема ли за законенъ представитель Георгия Живкова? (Приема се.)

Предсѣдатель: Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.) Приетъ е.

Доклад. Станчовъ: Въ Търновскій окръгъ, Дръновска околия, избрани сж на 20 Януарий трима депутати: П. Славеиковъ (числото на избирателитѣ не е извѣстно); числото на гласоподавателитѣ 724; числото на гласовѣтъ, съ които е избранъ, сж 386. Отъ сжщитѣ избиратели е избранъ А. Храновъ съ 392 гласа и Райчо Каролевъ съ 349 гласа. Комисията не намира никое заявление и счита тѣзи избори за съгласни съ избирателний законъ.

Предсѣдатель: Приема ли Народ. Събрание за законни представители П. Славеикова, Райчо Каролева и А. Хранова? (Гласове: Приема.)

Предсѣдатель: Който не ги приема да си дигне ржката. (Никой не дига.) Приети сж.

Докл. Станчовъ: Търновскій окръгъ, Плаковска околия, избрала е Негово Преосвѣщ. Епископа Климента Бранишки, на 20 Януарий, съ 1170 гласове. Числото на избирателитѣ неизвѣстно; тоже и числото на гласоподавателитѣ. Въ сжщия окръгъ

е избранъ Тодоръ попъ Ивановъ, съ 873 гласа. Тука има една забѣлѣжка за Т. п. Иванова. Търновскій окръж. съвѣтъ, съ рапортъ под № 503, явява, че Т. п. Ивановъ на февруарий се хваналъ въ криминално престѣпление и е предаденъ подъ сѣдъ. Дохожданието му е съмнително.

Предсѣдатель: Други забѣлѣжки нѣма. Приема ли Народ. Събрание Н. Пр. Климента Бранички за законно избранъ представителъ отъ Плаковската околия? (Приема.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.)

Докл. Станчовъ: И за Т. п. Иванова.

Каравеловъ: За Т. п. Ивановъ трѣба въпросътъ съвсѣмъ инакъ да се постави, защото ние провѣрряваме тука формално, да ли изборитѣ сѣ правилни.

Докл. Станчевъ: Съгласно съ 3. чл. отъ избирателний законъ, гласи така: (Чете го.) 23 чл. на сѣщій избирателний законъ гласи слѣдующето: (Чете го.) Тѣй сѣщо, избраний Т. п. Ивановъ принадлежи между тѣзи лица, които, споредъ 23 чл. на избир. законъ, не можатъ да бѣдатъ депутати; тѣй като речений Т. п. Ивановъ се е хваналъ въ криминално престѣпление, както окр. съвѣтъ заявява, и се велъ отъ окр. сѣдъ подъ испитъ, то споредъ моето разбиране на закона и споредъ заявлението отъ окр. съвѣтъ не може да бѣде представителъ.

Расолковъ: Азъ искамъ да кажъ, че той още не е осѣденъ и не мога да кажъ, че той спада въ тази категория; прочее Народ. Събрание има право да го приеме или не.

Минко Радославовъ: До колкото азъ зная исторіята на даскалъ Т. п. Иванова, той бѣше началникъ на една шайка разбойници, отъ която бѣха уловени 6 души. Той е арестованъ, и е направено предварително дознание, но не е станалъ още сѣда и не се е призналъ още за осѣденъ. Остава работата на Народ. Събрание да се произнесе за него.

Грековъ: Азъ мисля, ако се земеше буквата на закона, то не може да се каже, че този Т. п. Ивановъ е неправилно избранъ. Въ закона онѣзи, които сѣ сѣдени, не могатъ да бѣдатъ представители, но за онѣзи, които сѣ подъ сѣдъ дадени, не може да се каже това; за това и могатъ тия да бѣдатъ приети за депутати. Но понеже престѣплението, за което се преслѣдва Т. п. Ивановъ, е доста важно, то мисля, че нѣма да бѣде излишно, да се произнесе Народ. Събрание: понеже този човѣкъ, на това осмование, що е избранъ за депутатъ, и като такъвъ е и неприкосновенъ и не може да се произведе слѣдствие върху него, то Народ. Събрание заявява на надлежнитѣ власти, че той не е неприкосновенъ. И така щомъ се осѣди, то само по себе си избиранието пада.

Расолковъ: Азъ искамъ да се обърне вниманието на това, че Т. п. Ивановъ още не е осѣденъ, а е само подсѣдимъ; прочее, азъ мисля, че ни единъ депутатъ нѣма да се произнесе, да се приеме като народенъ представителъ.

Станчовъ: Имамъ да кажъ, по поводъ на думитѣ на г-на Грекова, че депутатитѣ сѣ неприкосновенни 5 дена преди отварянието на Народ. Събрание за всичкото врѣме на сессията; но като той правилъ хайдутлукъ, когато билъ прикосновенъ, и при това че е билъ и хванатъ като крадецъ, и сѣда е рѣшилъ, че трѣба да лѣжи въ затворъ; за това предлагамъ, съгласно съ 3 и 23 чл. отъ избир. законъ и съгласно съ рапорта на окръж. съвѣтъ, и още съгласно съ извършеното престѣпление, да се отхвърли Т. п. Ивановъ отъ Народното Събрание.

Сукнаровъ: Азъ мисля, че, върхъ основание на избир. законъ, Събранието не трѣба да рѣши тоя въпросъ, защото въ избир. законъ се говори за вечъ осѣдени лица; а за тоя случай говори 96 чл. отъ Конституцията, който казва: (Чете го); това значи, че нищо друго не остана на Народ. Събрание, освѣнъ оно, да се произнесе да ли го приема или не за зак. представителъ.

Каравеловъ: Ние неговий изборъ да оставимъ висящъ; ние не трѣба да го приемами, нито да не го приемами, но да позволимъ на сѣда да слѣдова да се опредѣли послѣствие, да ли той може да бѣде членъ на Събранието. Ако го осѣдятъ, това е послѣ негова работа и ние нѣма да го приемемъ.

Грековъ: Предложението, което наведохъ, и което потвърждава и г-нъ Каравеловъ, е най съобразно; ако не се отхвърли даскалъ Т. п. Ивановъ, то може утрѣ да го оправдае сѣдилището и ние такъвъ чловѣкъ осѣждами, ако постѣпваме въ този смислъ. Азъ мисля, ако този Т. п. Ивановъ на мѣсто да го направи прѣди отварянието на Народ. Събрание, бѣ направилъ това престѣпление послѣ отварянието на Народ. Събрание; и въобще, ако нѣкой депутатъ направи едно тѣжко престѣпление, при всичко, че той е неприкосновенъ, но ако това престѣпление бѣде отъ голѣмо значение, то, разумѣва се, че ще го хванатъ, и че ще го задржатъ. Ако е убилъ на примѣръ човѣкъ, то той може въ това врѣме да побѣгне задъ граница, прѣди да може властѣта да тури на него ржка, за да го запре; и такъво едно голѣмо престѣпление може да остане безъ наказание. Но въ истото врѣме, на основание на 90 чл. на Конституцията, трѣба сѣдилището да иска отъ Народ. Събрание дозволение, за да може да го преслѣдва; тогази нито тѣзи избори могатъ да бѣдатъ припознати, нито пакъ могатъ да се кассиратъ. Но тогава, когато ще има законна пресѣда, която ще

има сила, избирането му само по себе пада, защото закона казва, че само депутати, за които има това и това, не могат да бъдат нито избиратели, нито могат да бъдат депутати.

Председател: Приема ли Народ. Събрание предложението на г-на Каравелова, да остане този въпрос висящ? (Гласове: Приема.)

Докл. Станчовъ: Първото предложение бѣше моето, за да се отхвърли Т. п. Ивановъ, за това по редъ трѣба да се гласоподава найнапрѣдъ за моето предложение.

Председател: Азъ мисля, че както се говори, то се е произнесло по разяснението, подадено въ Събранието: да си остане този въпросъ висящъ.

Каравеловъ: Азъ мисля, че ако приеме Народ. Събрание предложението на г-на Станчова, то Народ. Събрание има право да дава депутатство или да лишава отъ него. Азъ мисля, че депутатството е свезано съ избир. законъ и статиитѣ въ избир. зак. казватъ, че само „осждени хора“, а не които сж подсждими; за това е твърдѣ на мѣсто предложението на г-на Грекова, да остане този въпросъ висящъ, защото на негово мѣсто не може да се избере никой другъ. Властѣта да направи слѣдствие; ако го сждилището осжди, то неговото избиране пада само по себе.

Докл. Станчовъ: Азъ съмъ съгласенъ съ това разяснение.

Председател: Приема ли Народ. Събрание да остане този въпросъ висящъ? (Приема.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.)

Станчовъ: Въ Търновскій окръгъ, Лисичарска околия, сж избрани три депутати, при вторитѣ избори на 20 януарий. Първий е г-нъ Стамбуловъ, избранъ съ 1201 гласъ отъ 1211 гласоподаватели; цѣлото число на избирателитѣ е неизвѣстно. Заявления отъ страна на бюрото и отъ други мѣста нѣма.

Председател: Приема ли Народ. Събрание г-на Стамбулова за законенъ представителъ? (Приема.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.)

Докл. Станчовъ: Вторий е Никола Недѣлковичъ, сжщата околия, отъ сжщитѣ гласоподаватели; избранъ съ 1198 гласове; заявления нѣма.

Председател: Приема ли Народ. Събрание г-на Никола Недѣлковича за законенъ представителъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.)

Докл. Станчовъ: Третий е свещеникъ Петаръ Драгановъ, избранъ съ 1201 гласъ; заявления нѣма.

Председател: Приема ли Народ. Събрание за законенъ представителъ свещ. Петра Драганова?

(Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.)

Станчовъ: Преминувамъ на лѣсковската околия. Въ тази околия сж избрани трима депутати; първий е Коста Коевъ, избранъ съ 373 гласа отъ 482 гласоподаватели. Тука има едно заявление (чете го): Бюрото на лѣсковската околия прилага въ дневника си, че г-да Орѣховскитѣ избиратели невзели участие въ гласованието, заедно съ 6 села понеже бюрото било избрано прѣди тѣхното пристигване. Бюрото на 11 1/2 часа се избрало, когато, вече отъ 9 села били пристигнали. Тожѣ рѣченитѣ села съ градъ Орѣховица иматъ протести до председателя на Народ. Събрание. Отъ Лѣсковецъ телеграфиратъ, че Коста Коевъ е осжденъ отъ Търновскій сждъ и че не може да бжде депутатъ. Ако иска Събранието да изслуша тѣзи протести. При това окръж. Свѣтътъ, съ рапортъ подъ № 503, показва, че Иванъ Ивановъ живѣе въ Руссия. Комисията незнае, ако той е Български или Русски поданикъ.

Освѣтътъ забѣлѣжката за цѣли избори, има и отдѣлно за всѣкои избранъ особенни протести.

Предсѣд: Приема ли народ. Събрание да се прочетатъ тия протести? (Приема.)

Станчовъ: (Чете забѣлѣжкитѣ за Коста Коевъ и Илия Костовъ.)

Предсѣд: Има ли нѣкои да говори върху тѣзи забѣлѣжки? (Нѣма). Желаетъ ли Народ. Събрание да изслуша протеститѣ? (Желаетъ). (Станчовъ чете протеститѣ и дневницитѣ на лѣсковската околия.)

Савва Илиевъ: Въ врѣменитѣ правила за изборитѣ гледамъ, че избирането се захваща отъ 7 часа и трае до 8 ч. — послѣваднѣ; но тия, които направили тѣзи протести, не се явили наврѣме, защото сж дошли късно по 11 часа и за това, мисля, че и протеститѣ имъ си нѣматъ мѣстото.

Докладчикъ Станчовъ: Когато четохме съдържанието на дневницитѣ отъ бюрото именно това, изабѣлѣжихъ. Освѣтътъ това, има протести отъ всичкитѣ села, които не сж гласоподаватели, и тѣ расправятъ въ протеститѣ си сжщо това. Заради туй, ако счете Народното Събрание за нужда, ще го четемъ. (Гласове: За сега нѣма нужда.) —

Председател: Желаетъ ли Народното Събрание да слуша и този протестъ?

Тодровъ: Азъ предлагамъ да се прочете. —

Докл. Станчовъ: Ако има 5 души, които подкрѣпятъ предложението, то да се даде на гласоподавателите и на разискване.

Председател: Тогазъ ще питамъ Народното Събрание: приема ли да се четатъ протеститѣ? Който приема да се чете, да си дигне ржката. (5-ма дигатъ.)

Храновъ: Щомъ е подкрѣпено това мнѣние

отъ 5 души, тогазъ трѣбва да се прочете протеста.

Председатель: 5 души трѣба за да може предложението да се разисква и да се говори върху него; но пакъ зависи отъ Народното Събрание, приема ли го или не! Ако го приема, то трѣбва да стане съ вишегласие. — (Гласове: Не го приема!).

Тодоровъ: Мисля, че предложението отъ 5 души трѣбва да се земе въ внимание; ние чухми едната страна, трѣба да чуемъ и другата.

Храновъ: Този протестъ е отъ 7 села. —

Расолковъ: Този протоколъ е единствения обвинителенъ актъ, затова той трѣба да се прочете за да се слуша и друга та страна.

Председатель: Ако приеме Народното Събрание, ще се чете. — (Гласове: Приема се.)

Председатель: Който го приема да си дигне раката. (Вишегласие.)

Докладчикъ Станчовъ: (Чете протеститѣ).

М. Радославовъ: Заявлението, отъ страна на Горна Орѣховица, както онова заявление отъ 9 села, което сега четохми, трѣба да се отхвърлятъ по тази проета причина, защото Окржжнийтъ Съвѣтъ издалъ извѣстие, съ което поканва избирателитѣ да пристигнатъ въ сѣщия день, когато трѣбало да станатъ изборитѣ. Твърдѣ ясно се показва, че избирателитѣ не сж се държали на 13 членъ отъ избирателния законъ, който постановява, че гласоподаванието трае първиятъ день отъ 7 часа заранѣта до 3 часа слѣдъ пладнѣ. Тѣ сами признаватъ, че сж дошли по 11 или 12 часа. Но кога сж тия некали да правятъ демонстрации, бюрото се видѣ принудено да иска поддържане отъ Търново. До колко има мѣсто това заявление, може да се присъди и отъ това, щото е станало предизвикване на една личностъ, която отдавна вече трѣбаше да бѣде осждена. Затова, нека Народното Събрание се произнесе, трѣба ли този изборъ да се касира или не трѣба.

Поповъ: Отъ този протестъ видимъ противорѣчие: по напрѣдъ се каза че бюрото се съставило нѣколко минути прѣди тѣзи да се пристигнали. Тѣ сж пристигнали въ 11 часа, както и сами признаватъ и тогазъ се сърдятъ, защото не сж ги чакали. Они казватъ, че бюрото е постъпило противъ 13 членъ на избирателния законъ, а този членъ казва, че то рѣба въ 7 часа да се състави.

Расолковъ: Освѣнтъ нѣкои нередовности които се навождатъ въ протеститѣ и които може би сж станали случайно, виждамъ нѣщо, което е станало умишленно, именно, че сж се раздавали готови бюлетини. Г-да, съ това се наруша свободата на изборитѣ, и мисля, ако се е доказало това, тогазъ остава на Народното Събрание да рѣши: трѣба ли това да се преслѣдва или не трѣба.

Храновъ: Господинъ докладчикъ прочете ед-

на телеграма, че именно Г-нъ Коевъ бѣше осжденъ. Но пита се да ли тази осжда е вече окончателна? Освѣнтъ това, каза се, че готови бюлетини се давали на сила. Това се не вижда въ протеститѣ и възможно е нѣкои селени да сж се молили, като незнаятъ да пишатъ да имъ се дадатъ готови бюлетини. Въ протеститѣ не се казва че тѣ сж били лъжливи бюлетини.

Докл. Станчевъ: За да бждемъ по-последователни, г-да, за да може по добрѣ да се распредѣлимъ тогазъ, споредъ мене, работата можемъ да гледаме тѣй: 1) Народното Събрание да се произнесе за бюрото: да ли бѣше законно или не бѣше. Послѣ 2) да се признае върху частната личностъ на Г-нъ Коста Коевъ: има ли право да бѣде депутатъ или нѣма. Споредъ мене, на основание на избирателния законъ, протеститѣ, който испратиха Орѣховскитѣ жители, нѣма никакво мѣсто. Позволявамъ си тогазъ да кажж на основание на статия 38 на избирателния законъ, която казва (чете я). Горѣизложенитѣ пристѣпления по изборитѣ т. е. ония, които сж наведени въ параграфи 35, 36, 37. се сждатъ въ общитѣ сждилища. — А злоупотрѣблението, въ което се обвинява лѣсковското бюро, трждѣ е сходно съ тая статия, тѣй сжщо, споредъ мене Търновскитѣ губерниски Съвѣтъ нетрѣбаше да испрати тука ония актове, но най добрѣ бѣше да ги предаде на мѣстното сждилище. За това нито този протестъ не трѣба да го рѣшавами и трѣба да се възвърне то на мѣстното сждилище въ Търново. Тамъ избиратели и избираеми, както и членовѣтъ на бюрото, съгласно съ сжществующитѣ закони, ще се сждатъ; а ние да признаемъ бюрото за законно, то защото, съгласно съ 13 статия на избирателния законъ, пристѣпило къмъ изборитѣ, не само въ 7 часа но е чакало 2-3 часа по послѣ. Ако протестачитѣ искатъ правъ, тогазъ трѣбало да дойдатъ на врѣме до изборитѣ; за това изборитѣ на бюрото е законенъ. Колкото за виноватитѣ, върху тѣхъ трѣба да сжди сждилището. а Народното Събрание трѣба своето сжщо врѣме друго-яче да употреби.

Поповъ: За рѣшение на този въпросъ, Г-нъ Станчовъ предлага 2 нѣща: 1-во да се гласоподава бюрото законно ли е и 2-о да ли Коевъ може да бѣде избранъ за представителъ; но азъ мисля, че трѣба по напрѣдъ да се предложи едното, послѣ другото. —

Докл. Станчовъ: Азъ не казахъ тѣй.

Председатель: Има ли нѣкой да говори върху протеститѣ?

Тодоровъ: Тѣй като сж се събрали въ законный часъ, азъ считамъ бюрото за законно. Тѣй сжщо, мисля, ако нѣкои сж направили заявления, тогазъ е дѣло на сждѣтъ да го разглежда — Остана

въпросът за г-на Коева да ли може да бъде допущен или не може, да ли е Коев осъден или да ли е подсудим. — Както казва телеграммата, той е осъден. Ако е от първата инстанция осъден, тогаз е най добър да остане този въпрос висящ додѣто се осъди от втората инстанция.

Храновъ: Да се произнесе Народното Събрание за бюрото, послѣ ще се разглежда друго.

Председателъ: Приема ли Народното Събрание, че бюрото на Лѣсковската околия е законно избрано? (Приема се). Който го неприема, да си дигне ръката. (Никой не дига.) Ще каже, че протестът на Орѣховскитѣ жители самъ по себе си пада. Сега има ли да говори нѣкой върху телеграммата, съ която се мчатъ да откажатъ представителството на г-на Коева:

Тодоровъ: Да се прочете още единъ път.

Докл. Станчовъ: (Чете).

Председателъ: Имали нѣкой да говори върху този въпросъ?

Докл. Станчовъ: За да се не затруднява този подигнатъ въпросъ за Коста Коевъ, азъ припомнямъ на Народното Събрание рѣшението, което зехм малко по напредъ, по предложението на г-на Грекова за Тодора Иванова. Но при всичко това незнамъ до колко може да се сравни криминалната постѣпка на Тодора Иванова съ клѣветническото обвинение върху Коста Коевъ, въ слѣдствие на което станѣла пресѣда отъ сѣдѣтъ отъ първата инстанция и за Коста Коевъ. Събранието може само съ тая разлика да се произнесе да го приеме за законенъ представителъ, а да го касира тогазъ, когато послѣдната инстанция се произнесе върху него окончателно, че е виновенъ.

Болярски: Азъ искахъ да зная да ли той не бѣше законно туренъ въ списъка на избирателитѣ, и като избирателъ не е ли билъ познатъ на протестачитѣ като осъденъ, и защо не сж още тогазъ протестирали, че той не може да бъде избирателъ, защото е осъденъ. Ако тогава не сж направили това, то азъ мисля, че сега е късно заявлението.

Грековъ: Отъ моя страна нѣмамъ нищо противъ приемванието на Коста Коева, Народното Събрание може да го приеме, защото е върховниятъ сѣдия върху този въпросъ. Но зехъ думата да подигна единъ въпросъ и да дамъ едно освѣтление на Народното Събрание, понеже г-нъ Станчевъ, като прави сравнение по между Коева и Тодорова, казва, че единия е билъ обвиненъ въ едно тежко престѣпление а другия билъ преслѣдванъ въ едно клѣветническо нападение. — Мисля че думата „клѣветническо“ е свършено неумѣстна и не може да се каже че билъ преслѣдванъ по клѣвета, когато законенъ сѣдъ се е произнесълъ за осъжданieto му. Какво основание има г-нъ Станчевъ да представя, че тука има клѣ-

вета, когато единъ сѣдъ се е произнесълъ, че челоуѣкътъ е виновенъ. Азъ мисля, че Народното Събрание не трѣба да обръща внимание на думитѣ, които се казахъ; но да гледа на самата работа. Тука има единъ фактъ необоримъ, че Коста е билъ преслѣдванъ, даденъ подъ сѣдъ, и едно законно сѣдилище, което е разгледало работата безпристрастно, се е произнесло, че този челоуѣкътъ е виновенъ. — Най-сетнѣ допущамъ че апелативния сѣдъ може да оправдае Коева, но пакъ не може се каза, че билъ преслѣдванъ по клѣвета. Азъ не правя никакви заключения, нито за приемванието на неговия изборъ. Народното Събрание нека рѣши, но трѣба да бъде освѣтлено върху въпроса, за да може да се произнесе съ пълно съзнание.

Пановъ: Мисля че г-нъ докладчикъ съ думата „клѣвета“ не искаше да каже, че сѣдѣтъ го е осѣдилъ неправедно, както го е разбралъ г-нъ Грековъ. Той, докладчикътъ, направи сравнение само че между престѣплението на даскалъ Тодора и престѣплението, за което се е сѣдилъ, а не осѣдилъ още окончателно г-нъ Коевъ, има разлика. Сѣди се, г-да, въ първата инстанция за клѣвета, която е направила една личностъ, (Гласове: На предмета) нѣ не е още осѣдена окончателно. Изъ думитѣ на г-на Грекова виждамъ, че той дава голѣмо значение на сѣдилищата отъ първа инстанция. (Грековъ: Никакъ) и че изъ това слѣдва, че Коевъ е вече осѣденъ. Колкото разбирамъ, по Конституцията, и по съществуващитѣ врѣмenni сѣдеб. правила никой не може да бъде наказанъ по напредъ, до дѣто не влѣзе въ законна сила неговата пресѣда. Не ще ли бъде, г-да, това преждврѣменно наказание на единъ представителъ, ако го касираме? Не ще ли бъде това грѣшка? Азъ мисля, че ще бъде голѣма грѣшка и несправедливостъ, ако кой и да е депутатинъ, който е осѣденъ отъ първа инстанция, нѣ не е още осѣденъ отъ касация, го отхвърлимъ. Касацията рѣшава въпроса: да ли е той правилно сѣденъ или не? За това предлагамъ на Народното Събрание, да погледне на тоя въпросъ именно така, че Коевъ не е окончателно осѣденъ, а е още подсудимъ; и ако приема Народното Събрание, да остави тоя изборъ висящъ, както и преднитѣ подобни избори, за да не предрѣшавамъ подобни въпроси.

Грековъ; Госнода! Зехъ думата за да дамъ ново обяснение на Народното Събрание. До колкото зная работата, г-нъ Коевъ не е даденъ подъ сѣдъ за клѣвета. Престѣплението е характеризирано свършено иначе. Г-нъ Коевъ е даденъ подъ сѣдъ за памфлетъ распренатъ изъ Търново, чрѣзъ който той подбужда населението да избиятъ чорбаджитѣ, които сж били чорбаджии въ турско врѣме, и които сж чорбаджии и сега. Г-нъ Станчевъ казва (ако е нужно

можемъ да погледами и стенографическитѣ протоколи, дѣто ще се види много ясно, що е казано) като правеше сравнение между Коста Коевъ и Даскалъ Тодора, че на единиятъ сж били много сериозни обвиненията, а противъ другия били подигнати просто по една „клѣвета“. Това бѣ значението на неговитѣ думи. — Колкото за аргументитѣ на г-на Панова, че г-нъ Коевъ не билъ осжденъ, но подсждимъ, азъ неможа да се съглася; защото подсждимъ чловѣкъ е до тогава, до дѣто не се е произнесла пресждата; щомъ има една пресжда, ако и да не е окончателна, той е вече осжденъ, има още право да апелтира предъ горния сждъ, но пресждата е вече произнесена. Сетнѣ апелативниятъ сждъ може да потвърди това рѣшение отъ първата инстанция, и тогава пресждата става окончателна. Но за сега има вече прѣсжда, той е на всѣки начинъ осжденъ.

Доклад. Станчовъ: Азъ не искамъ да отговарямъ на дѣло на г-на Грекова, който дава такова значение на думата „клѣветническо обвинение.“ което азъ не искахъ да дамъ, като казахъ, че поголѣмо значение има престѣпленieto на Тодора Ивановъ, отъ колкото престѣпленieto на Коста Коевъ; искахъ да кажа, че послѣдното се основава на клѣвети, и не е още окончателно пресждено, както г-нъ Грековъ самъ казва, че окръжниятъ сждъ не е още окончателно прессдилъ, а има още апелация. Значи, че може би първата инстанция по клѣветнически донесения на неприятелитѣ на Коева, се произнесе и го осжди. Неможе да се каже, че първитѣ инстанции сж непогрѣшими, защото има много примѣри дѣто, тѣхнитѣ рѣшения сж излѣзли съвсѣмъ опаки. Но апелативниятъ и кассационниятъ сждове, по подобро изучаване на работитѣ, могатъ съвършено да измѣнятъ рѣшенията на първитѣ инстанции. Затова казахъ, че като сж клѣветнически обвиненията противъ г-на Коста Коева, отъ моя страна имамъ да предложъ, че Коста Коевъ до като се не осжди окончателно отъ върховната инстанция, за сега по 3-та статия на избирателния законъ трѣба да го приемемъ за законенъ депутатъ. А когато се това направи, тогачъ Народното Сѣбрание ще се произнесе: да ли ще го предаде, или не.

Михайловскій: Азъ не съмъ съгласенъ съ г-на докладчика въ тога що каза, че окр. Сждъ разгледваше работата недостатъчно, и че можаше да се ржководи отъ особенни страсти, и че сама кассацията ще разгледа тая работа беспристрастно. Азъ не приемамъ това подозрѣние на нашитѣ сждилища. Като имаше да разглежда сждътъ, на който азъ предсѣдствувамъ, дѣлото на г-на Коева, испитвахъ се много чловѣци. Азъ не искамъ да кажъ за Коева лошо нѣщо, само ще кажъ че сждътъ извърши своята длъжностъ, по всичкитѣ правила, по които трѣба да разглежда дѣлата, и които трѣба да пази, слѣдователно,

сждътъ се произнесе въ тѣзи пресжда, при която азъ не съмъ присѣствувалъ, по предвидени отъ закона причини. И какъ можемъ да кажемъ че сж се вели въ внимание „клѣветнически обвинения.“ Възможно е, да е сжда погрѣшилъ, защото „errare humanum est.“ Но да кажемъ, че окр. Сждъ не премислено се е произнесълъ, това е неправо. Какъ ще се произнесе Народното Сѣбрание за или противъ Коева, това е друго дѣло. Азъ само казвамъ, че онова, което трѣба да пази Сждътъ, пазилъ го е.

Грековъ: Азъ съжالياвамъ само, че г-нъ Станчовъ настоява да каже, че преслѣдванието срещу Коева е било основано на клѣвета. Това показва, какво малко почитание дава ми не на нѣщата, които най-много трѣба да се почитатъ. Пресждата на единъ сждъ трѣба да се почита, на нея трѣба да се дава най-голѣмо уважение, ако и да не е окончателна пресжда. Но ако Коевъ не би направилъ въ законния срокъ апелация противъ пресждата, тогачъ се счита осжденъ. Слѣдователно, самия фактъ, че Коевъ е далъ просба на по-горната инстанция не отнима силата на тая пресжда, и тя ще остане въ крѣпостъ и до тогава, до дѣто Апеллативниятъ Сждъ не дойде да каже противното. Азъ ще приведа единъ примѣръ отъ старата история. Когато Сократъ бѣше осжденъ да бѣде отровенъ, и то осжденъ несправедливо и когато Сократъ имаше лѣснота да избѣгне изъ тъмницата и като ималъ всичкитѣ средства да избѣгне — неговий ученикъ Критонъ го наговаряше да избѣгне, Сократъ казваше: Не знаешъ ли, че ако престѣпимъ вратата на тая тъмница, тогачъ ще престѣпимъ закона, който трѣба да се държи въ пълна святостъ? “ Ето почитание, което трѣбва да се дава на съдебно рѣшение: а не е въ редъ да казвами, че сждътъ е далъ рѣшение по клѣветнически обвинения. Това е жално да се чува въ Нар. Сѣбрание, и съ такава малка почетъ да се отнасями къмъ нѣщата, които трѣба да се почитатъ. Пресждата на единъ сждъ, до дѣто не е промѣнена е толкова свята, колкото сж свети законитѣ на страната.

Предсѣдатель: Ви припомнихте, че пресждата не е окончателна, и съ това се отнима силата.

Пановъ: Заблѣжката, която направи г-нъ Грековъ, че нѣкои искатъ да отниматъ почитанието на сждилищата е неумѣстна; защото никой, до колкото помня, не е изразилъ своето неуважение или непочитание къмъ тѣхъ. Г-нъ Станчовъ, кога докладваше, той бѣше длъженъ да каже, за какво се е ссдилъ оня депутатинъ, за когото той докладваше; нѣ нито е ималъ желание, нито е пакъ мислилъ да го оправдава. Отъ друга страна не е умѣстно да разбирами въпросътъ сега, да ли бѣше това клѣвета или не. Тукъ се бѣше подигналъ въ-

просътъ, че той се е сѣдилъ за клѣвета; но докладчикътъ не е мислилъ да каже, че той е неправедно осѣденъ. Азъ поне така съмъ разбралъ докладването на г-на Станчова. Колкото разбрахъ отъ възраженията на г-на Михайловский, той въ сѣщото врѣме се докача и иска да каже, че сѣ се нападали сѣдилищата. Азъ пакъ съ сѣщата дума му отговарямъ: че никой не е мислилъ таково нѣщо, а само се имаше предъ видъ, за какво е сѣденъ г-нъ Коевъ; праведно или неправедно е сѣденъ, то е другъ въпросъ. Освѣтъ това трѣба да се вземе въ внимание, че пресѣдата не е окончателна и въ такъвъ случай въ закона има извѣстни принципи, по които изпълнителитъ на законътъ се ръководятъ. Законна сила получава извѣстно постановление само тогазъ, когато се потвърди отъ висша инстанция и по истечението на законниятъ срокъ. Да предполагамъ, че може да се осѣди въ висшата инстанция, то е непрактично и нелогично. Думата „осѣденъ“ има окончателно значение, а думата подсѣдимъ го нѣма. Г-да, азъ мисля, че заради това и съществуватъ разнитъ инстанции, за да даватъ възможност да се контролира една инстанция отъ друга; въ противенъ случай не трѣба да има висши инстанции. Затова пакъ настоявамъ и казвамъ, че г-нъ Коевъ е подсѣдимъ, но не е никакъ още осѣденъ окончателно.

Михайловский: Азъ не мога да се съглася съ моя приятель г-на Панова, именно, че той като мой събратъ по тази частъ, знае твърдѣ хубаво, че сѣдилищнитъ рѣшения съдържаватъ думитъ: постанови се, че едикоу виновенъ е осѣденъ; слѣдователно, това е единъ фактъ. Той не се обвинява, и той не е подсѣдимъ, но е осѣденъ. Истина, че има контрола по-горѣ, нѣ при всичко това, първата инстанция се смята като единъ фактъ. Той е осѣденъ.

Тихчевъ: Въпросътъ е, дали Коевъ се приема за законенъ представителъ или не се приема. Никой не може да бѣде законенъ представителъ, който не притѣжава граждански и политически права. Никой не може да бѣде представителъ, на когото се отниматъ правата чрѣзъ избир. законъ съ чл. 3 и 23. Г-нъ Коевъ е осѣденъ; а тѣзи права не му се отниматъ. Той е осѣденъ, но не е затворенъ; и като направи апелация, той още се сѣди. Окончателно ще го сѣди върховниятъ сѣдъ. Да ли ще унищожи или потвърди пресѣдата, това не знамъ. Г-нъ Коевъ, като не е осѣденъ, притѣжава напълно граждански и политически права; слѣдователно, споредъ мене, може да бѣде законенъ представителъ и можемъ да го приемемъ.

Предсѣдателъ: Има ли другъ нѣкой да говори? (Гласове: Исчерпано е.)

Пановъ: Нѣколко думи искамъ да кажа още за думата „осѣждава се“. (Гласове: Исчерпано е.)

Само нѣколко думи искамъ. Думата „осѣждава се“ се туря въ приговора; защото закона е толкова съсходителенъ, щото и тука дава на подсѣдимия право, ако ще, да се възползува отъ него и апелира. Но, ако той не се възползува отъ това право, тогава думата „осѣждава се“ влиза въ законна сила и изпълнение. Ето, що значи думата „осѣждава се“, т. е. онъ не е осѣденъ, но е само сѣденъ като подсѣдимъ.

Предсѣдателъ: Освѣтили ли се Нар. Събрание върху това? Може ли да се произнесе. (Гласове: Освѣтили.) Тогазъ, счита ли Народ. Събрание г-на Коева за законенъ представителъ? (Гласове: Счита.) Който не го счита да си вдигне ръката. (Малцина дигнаха.)

Пановъ: Но приврѣменно го счита.

Предсѣдателъ: Има распусъ на петъ минути.

(Послѣ распусътъ.)

Предсѣдателъ: Молимъ докладчика да слѣдва.

Докл. Станчевъ: Имамъ да продължавамъ Лѣсковската избирателна околия, въ която е избранъ Иванъ Ивановъ. Изборътъ се е вършилъ на 20 януарий. Отъ 482 гласоподаватели той получи 341. Тукъ има една забѣлѣжка, която ще прочетъ. (Чете.) „При това окр. съвѣтъ съ рапорта си подъ № 503 показва, че Иванъ Ивановъ живѣялъ въ Россия; комисията не знае, ако той е билъ или е руски подданикъ“, и че той е избранъ законно.

Пановъ: Опълномощенъ съмъ да заявя, че г-нъ Иванъ Ивановъ е руски подданикъ и заявявамъ това отъ неговата страна. При това ще моля да ми позволите, г-да представители, да кажа нѣколко думи върху неговиятъ изборъ. Споредъ Конституцията чл. 86, всѣкий български гражданинъ, който се ползува съ граждански и политически права има право да бѣде избранъ въ депутатъ. Азъ ще си позволя, изъ това да направя едно наопако заключение, т. е. онзи Българинъ, който се ползува съ граждански и политически права, той е гражданинъ български. За това си позволявамъ да направя това заключение, относително г-на Иванова, като се основавамъ на 15 протоколъ отъ Търновското Учредително Нар. Събрание. Както е извѣстно, г-да, всѣки единъ законъ има своятъ мотивъ, на който се той зижде или прави. Протоколитъ сѣ именно тая душа и тоя духъ на нашиятъ законъ. Въ горѣказаниятъ протоколъ лѣжи, г-да, че: „лица, които сѣ участвували въ рѣшението сѣдбата на България, въ врѣмето на освобождението, иматъ право да служатъ въ продължение на 3 години въ България, и въ това врѣме, ако желаятъ, могатъ чрѣзъ властта, — не чрѣзъ Нар. Събрание, — да станатъ български подданици“. Той, види се, не се е възпол-

зувалъ отъ това право, да стане български подданикъ; но като българинъ, който е участвувалъ въ освобождението, той се ползува съ граждански и политически права, и като такъвъ може да бжде споредъ мене избранъ. И единствено е той, г-да, който се отнася къмъ тази категория. Той е човѣкъ, който постоянно е участвувалъ въ рѣшаванieto сѣдбата на България, и е дѣйствително всякога принадлежалъ сърдечно и душевно на България. При това искамъ да кажа, че азъ не искамъ съ това да нарушия принципътъ на Конституцията, само, ако е възможно, нека се вземе въ внимание това обстоятелство. Сега оставямъ на Нар. Сѣбрание да се произнесе относително г-на Иванова върху неговиятъ изборъ.

Митр. Мелетий: Освѣтъ това, което каза г-нъ Пановъ, имамъ да предложа на г-на Иванова, че той има право да се ползува отъ всички граждански и политически права на България. Г-нъ Ивановъ е роденъ въ Лѣсковецъ, и още отъ младитѣ си години изяви искрено родолюбие, и въ всичкитѣ врѣмена избираше такива служби, съ които е могълъ да принесе полза на българския народъ. Той бѣше управителъ на българската колония; той бѣше единъ отъ горещитѣ приемачи на млади българи въ Кишиневъ; послѣ, като се появи сѣрбската война за нашето освобождение, служеше явно като ополченецъ. И отъ всичко това произлѣзва, че трѣба да се провъзгласи за нашъ сѣработникъ.

Михайловский: Намирамъ се въ прескърбно положение да се произнесе противъ мнѣнието на г-на Панова, който иска да престѣпимъ закона. Ако ние искаме да приемами руски или французки или английски подданици, тогасъ тѣ трѣба понапрѣдъ да се разрѣшатъ отъ правителствата си, за да могатъ да станатъ граждани на България. Ивановъ е мой приятелъ и мой познатъ; но азъ можъ да се изразя, че не можемъ да го приемемъ въ камарата, до гдѣто той не се отрѣши отъ руското правителство, защото Конституцията казва: „Всѣкой българинъ, който не е приелъ друго подданство и т. н.“ Но той казва самъ: „Азъ съмъ руски подданикъ“; слѣдователно не е приелъ българско подданство. Тогасъ, г-да, не можемъ да го приемемъ.

Тихчевъ: Азъ не считамъ за нужно да повторя думитѣ на г-на Михайловский, и за това си отгѣглямъ думата.

А. Цановъ: Тоже и азъ си отгѣглямъ думата.

Пановъ: Азъ мисля, че съмъ си запазилъ правото да потворя пакъ онова, което казахъ понапредъ, че уважавамъ принципътъ на законътъ, и всѣки пътъ искамъ да не го нарушя; само желая да излѣземъ изъ положението на начинътъ, съ който нито

принципътъ на закона се нарушава, нито толкованието му, което се намира въ протоколитѣ, на основание, на което е устроенъ този законъ. Азъ искамъ да дадемъ сѣщото толкование на законътъ, каквото сж му дали и законодателитѣ въ Търново, като сж имали предъ видъ обстоятелствата на сегашното наше положение, което е извънредно, и предходно състояние. А предходното състояние има своитѣ неизгодни послѣдствия. Азъ повтарямъ да кажа, че законодателитѣ сж имали предъ видъ ония лица, които сж участвували, когато се е рѣшавала сѣдбата на България, да имъ се позволи, като на чуждестранни подданици, да служатъ въ България въ продължение на три години и ако щатъ или пожелаятъ, могатъ въ това врѣме чрѣзъ властѣта да приематъ и подданството.

Михайловский: Предъ видъ трѣба да се зема заблѣжката, че никой българинъ не може да се отрѣши отъ своето подданство, освѣтъ ако изпълни тия и тия условия. Това ни казва Конституцията, и трѣба да пазимъ закона. На пр. да земемъ единъ българинъ, който е французки подданикъ, но който легално не е станалъ български подданикъ, тогава може утрѣ неговиятъ консулъ да каже: този е мой подданикъ, какво ще се отговори на консула, когато по легалния пътъ този човѣкъ не е станалъ български подданикъ? Това бѣше голѣмъ въпросъ между Гръцитѣ и Турцитѣ. Гръцкитѣ консули обичатъ по Влашко и по други мѣста когото хванатъ да го правятъ гръцки подданикъ отъ турски. Мисля, въслѣдствие на това появиха се голѣми прѣспирни, които се рѣшиха найпослѣ, че който не е отъ 1856 или 1846 гръцки подданикъ, счита се като подданикъ турски. Г. Пановъ казва, че Търновскитѣ протоколи ниная така. Азъ заблѣжвамъ, нашитѣ протоколи задължителни ли сж за другитѣ държави? И тѣй би могло, когато французки или сѣрбски подданикъ направимъ български подданикъ, безъ да гледаме на позволенieto на тѣхното правителство, че ще дойдемъ въ голѣма неприятностъ, особено ако днесъ или утрѣ неговия консулъ попита, по какъвъ документъ вие го направихте? Депутатътъ, за когото сега говоримъ, е руски подданикъ и до гдѣто не се освободи отъ руско подданство, ние не можемъ да го приемемъ. Заради това, трѣба да се пазя закона.

А. Цановъ: Г-нъ Михайловский доста добръ разви този предмѣтъ; само имамъ да кажа, че не съмъ съгласенъ съ г-на Панова, който мисли, че протоколитѣ сж сърдцето на закона. Въ протоколитѣ се даватъ различни мнѣния; протоколитѣ сж само толкование и разсѣждение, по слѣдствието на тѣзи дебати е законътъ, и никога не идеме да гледаме протоколитѣ, кога сѣдимъ единъ човѣкъ, но идемъ

да гледами закона. Азъ никакъ не съмъ съгласенъ да се приематъ чужди подданици въ Народното Събрание. Въ дружествата се приематъ почетни членове и чужди подданици; но, г-да, това е Народно Събрание, а не дружество. И ако има нѣкой българинъ, който не е готовъ да се отрѣче отъ чуждо подданство, азъ не съмъ съгласенъ да се приеме въ това законодателно тѣло.

Бръшляновъ: До колкото помня, г-нъ Пановъ каза, че той е опълномощенъ отъ страна на лицето, за което е сега думата, да каже, че това лице е руский подданикъ; слѣдователно, разисквания върху този въпросъ, мисля, да не сж нуждни, защото азъ не виждамъ за нужно, да бжде едно лице депутатъ, което никогалъ не е пожелало да бжде български подданикъ, споредъ закона. Г-нъ Пановъ самъ каза, че той не е български подданикъ, и ако го приемемъ, то не ще бжде законно. Законътъ му дава право да се запише като гражданинъ, и като членъ на нашето княжество, но това той не е пожелалъ, и нито днесъ не го желае; но заявява, че е руски подданикъ, и ако го приемемъ, ще претъпянимъ членътъ на Конституцията, който казва, че за депутати се приематъ само лица, които сж членове на княжеството.

Пановъ: Искамъ да възразя на това, че г-нъ Цановъ не е добръ разбралъ моятъ думи. Азъ мисля, че Народното Събрание има право да тълкува закона. И кога го тълкува, ръководи се, споредъ мене, по протоколитъ му, за да може да си представи, какъ се е ръководило Народното Събрание, въ врѣмето на съставления законътъ. Въ тѣзи смисълъ, азъ употребихъ думитъ, че протоколитъ сж душата на закона, които съдържаватъ всичкитъ мотиви и които явствуватъ причинитъ, защо едно мнѣние се приело, а друго се отхвърлило. Заради това съмъ си позволилъ да кажж, какъ азъ тълкувамъ сегашното наше положение. При всичко това, азъ имамъ да кажж, че принципътъ на законътъ не представамъ да уважавамъ, и не искамъ съ това да го нарушавамъ, но само предлагамъ мнѣнието си на Народното Събрание.

Недѣлковичъ: Като съмъ на мнѣние, че чужди подданици не могатъ да бждж членове на Народ. Събрание, ще покажа на 15-й дневникъ на Учредително Събрание въ Търново. Тукъ е казано, че се дава срокъ отъ 3 години на тѣзи, които сж служили въ войната, ако желаятъ да се запишжтъ, да станжтъ български подданици; и тѣ могатъ да направятъ това и безъ позволения на Народ. Събрание. Това е за тѣхъ голѣмо улеснение, защото има още и другъ членъ на Конституцията, който казва, че въобще чужденци могатъ да се приематъ като български подданици, ако това утвърди Нар.

Събрание. Личността, за която говоримъ сега, като не се е възползувала отъ това право, то мисля, че не може да бжде представителъ.

Тодоровъ: Наистина, че заслугитъ на г-на Иванова сж извѣстни, и народа му е признателенъ; но Народ. Събрание не може да наруши Конституцията и да приема чужди подданици за депутати. Слѣдователно, ако г-нъ Ивановъ желае да стане български подданикъ, азъ вѣрвамъ че Народното Събрание съ радостъ ще го приеме за подданикъ, а въ сжщото врѣме и за депутатъ.

Михайловский: Азъ искамъ да обрнж внимание на това, че ако г-нъ Ивановъ желае да се отрѣче отъ русско подданство, трѣба да изтѣзе указъ отъ Императора. А какъ можемъ на заявлението на едно лице, което казва, че ще да стане български подданикъ, да го приемемъ. Тукъ трѣба легално право и ние синца желаемъ да стане това. Ако да бѣше нашето Събрание едно географическо или въобще едно учебно Събрание, то можемъ да признаеме всѣкиго за членъ какъвто и да билъ подданикъ; но ние сме Законодателно Събрание и какво противорѣчие би било това, чужди подданици да бждж тука, които да изработватъ законитъ, на които тѣ не сж длъжни да се покоряватъ. (Гласове: Исчерпано е.)

Станчовъ: Азъ се съгласявамъ, че въпросътъ е исчерпанъ, но като докладчикъ, имамъ да кажж още двѣ три думи. Г-нъ Ивановъ е отъ тия българи, които се отнасятъ къмъ 54 чл. на Конституцията, който казва: (Чете го). Тукъ е само тѣзи разлика, че той е приелъ чуждо подданство и не иска да се отрѣче отъ него. За това всѣко продължение на този въпросъ е излишно. (Гласове: Исчерпано е.)

Предсѣдателъ: Мисля, че Народното Събрание е освѣтлено върху този въпросъ. (Гласове: Доволно.) Приема ли Нар. Събрание Ив. Иванова, който се признава за руски подданикъ, за законенъ депутатъ? (Гласове: Не можемъ да го приемемъ.)

Бръшляновъ: Това не може даже и да се гласоподава. Ние ще претъпянимъ закона. Закона самъ забранява това.

Предсѣдателъ: Народното Събрание има право да тълкува закона, и разбира се, Иванова не ще да признае до гдѣто е руски подданикъ.

Михайловский: Тоя въпросъ е: законно ли е избранъ или незаконно е избранъ. Ако е съгласно съ 54 членъ на Конституцията, тогазъ ще каже, че законно е избранъ. (Гласове: Исчерпано е.)

Предсѣдателъ: Азъ мисля, че Нар. Събрание е доволно освѣтлено. Признава ли Нар. Събрание, че Иванъ Ивановъ е законно избранъ съобразно съ Конституцията? (Гласове: Не.) Който го

признава да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: (Чете) 3-й депутатъ отъ Лѣсковската околия е Илия Костовъ. Избора е станалъ на 20 Януарий. Цѣлото число на избирателитѣ неизвѣстно. Числото на гласоподавачитѣ е 482. Отъ тѣхъ Илия Костовъ получи 270. Заявления нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли се Илия Костовъ като законно избранъ депутатъ? (Приема са.) Който го не приема да си дигне ръката. (Никой не дига.)

Докл. Станчовъ: (Чете) Кесаровска околия, Търновско окръжие, избранъ Минко Радославовъ на 20 Януарий. Цѣлото число на избирателитѣ нѣма. Гласоподавали 1409. Отъ тѣхъ М. Радославовъ получи 1309.

Предсѣдателъ: Приема ли се М. Радославовъ за законно избранъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

Михайловский: Моля, искамъ дума.

Предсѣдателъ: Върху минали въпроси не мож да ви дамъ дума.

Михайловский: За да бжде подобръ освѣтено Събранието, за да се произнесе.

Предсѣдателъ: Нѣма да се връщамъ върху рѣшени въпроси.

Докл. Станчовъ: (Чете) Вторийтъ депутатъ отъ сжщата околия е Османъ Ефенди. Изборътъ стана на 20 Януарий. Цѣлото число на избирателитѣ е неизвѣстно. Гласоподаваха 1409, отъ които получи Османъ Ефенди 958. Заявления нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание Османъ Ефенди като законенъ депутатъ? (Единъ гласъ: Ако е „грамотенъ“, защото, съласно съ избирателниятъ законъ, всички депутати за Народното Събрание трѣба да бждатъ „грамотни“, и ако знае да пише, тогасъ се разбира че го приемами.)

Митр. Мелетий: Народното Събрание, мисля, че не е дошло още да разясни точно смисълъта на думата „грамотенъ“. Когато дойдемъ да истълкуваме това нѣщо, мисля, че тогава е време да даваме точна смисъл на това и тогасъ категорически да кажемъ въ онѣзи избирателни правила, които ще потвърди главата на държавата, какъ трѣба да разберемъ тази дума. А за сега нека остане както бѣше понапредъ въ това значение.

Икономъ попъ Тодоръ: Ако погледами избирателнитѣ протоколи, то ще видимъ найнапредъ, да ли иматъ тѣзи лица такива условия, както ги изисква избирателниятъ законъ. Нѣма ли въ протоколитѣ заявления, то се разумѣва, че сж избрани хора, които иматъ изискуемитѣ качества, и като нѣма заявления, тогасъ, мисля, че е излишно да изискуваме качества за тоя или она.

Пановъ: Произнесе се тукъ думата „грамотенъ“; споредъ мене ще да се каже да знае само да чете и пише. Въпросътъ е само тука, че знае ли да чете и пише на българский языкъ? (Единъ гласъ: Не знае.) Но понеже българский языкъ не се казва въ избирателниятъ законъ, то, по моето крайно мнѣние е, ако е само „грамотенъ“ на своя языкъ, трѣба да се приеме.

М. Радославовъ: Азъ ще да кажж, колкото до въпросътъ за грамотността на Османъ Ефенди, че той на своятъ языкъ доста добръ знае да чете и пише.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание Османъ Ефендия за законно избранъ депутатъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: (Чете) Търновската градска околия, Петко Славейковъ избранъ въ вторийтъ изборъ на 20 Януарий. Цѣло число на избирателитѣ нѣма. Гласоподаваха 529, отъ тѣзи получи Петко Славейковъ 364. Заявления нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание П. Славейкова за законно избранъ представителъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: (Чете) Сжща околия, вторий депутатъ г-нъ Каравеловъ, избранъ на 20 Януарий. Цѣло число на избирателитѣ нѣма. Гласоподавали 529, отъ тѣзи получили г-нъ Каравеловъ 349. Заявления нѣма.

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание П. Каравелова за законенъ представителъ? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ръката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: Преминуваме къмъ Османъ-Пазарский окръгъ. Прѣди да прочетемъ имената на избраннитѣ лица, считамъ за длъжностъ, като докладчикъ на комисията да дамъ нѣкои разяснения върху работитѣ, които е срещнала комисията въ Османъ-Пазарский окръгъ, въ двѣтъ околии Върбнишка и Османъ-Пазарска. Въ Върбнишката околия е избранъ Г. Балкански, но неговия изборъ е противенъ на 23 чл. отъ избирателний законъ, понеже г-нъ Балкански е окръженъ началникъ въ Османъ-Пазарски окръгъ. За вторий избранъ, Г. Хаджи Хюсеинъ, тоже има заявление отъ бюрото, понеже е агитиралъ въ околията, и ако иска Събрание може да го прочетемъ.

Предсѣдателъ: Азъ мисля, че трѣба да вървами на комисията. (Гласове: Да се счете.)

Докл. Станчовъ: Чете рапорта на окръжний управителний съвѣтъ въ Османъ-Пазаръ.

(Чете заявлението отъ бюрото.)

Балкански: Азъ само има да кажж, че всичко

що сми слушали сега е невѣрно. Азъ съмъ отчисленъ като окр. началникъ отъ 29 Дек. минжлата година; а отъ тѣзи заявления, които ставатъ противъ мене, азъ не зная нищо, и моля Народ. Събрание да прати една комисия тамо, да испита станжали ли сж тѣзи нередовности, и ако излѣзе вѣрно, че сж станжали, азъ приемамъ какво да е наказание.

Савва Илчевъ: Азъ мисля, че нѣмаме мѣсто г-нъ Балкански да се пита за тѣзи работа, защото тука не е сждилище. Ние имамъ да сждимъ само върху избори на тѣзи депутати, които сж избрани и да рѣшавамъ за правилността на изборитѣ. Тука е казано, че чиновници не могатъ да бждѣ избрани въ окръга, гдѣто служатъ. При това, Балкански е правилъ агитации, което е тоже противозаконно; тѣзи престѣпления сж предвидени въ избирателнитѣ правила, и на основане на тѣзи правила трѣба да постѣпимъ.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание да слуша г-на Балкански? (Гласове: Желаетъ.)

Балкански: Азъ като бѣхъ отчисленъ на 29 Декемврий, както знае цѣлий окръгъ, тѣхнитѣ милости, които ми заявяватъ, не трѣбаше тука да ми заявяватъ, но да ме даждѣ на сждъ, ако тѣ можатъ това да докажатъ. То моля Народното Събрание да земе това въ внимание, защото азъ не съмъ обѣщавалъ нищо, нито съмъ налѣгалъ да ме избиратъ. Азъ ви увѣрявамъ, че изборѣтъ се е вършилъ законно; но ако могатъ да докажатъ това, то можали да ме даждѣ на сждъ.

Храновъ: Г-нъ Балкански казва, че е отчисленъ на 29 Декемврий, но азъ имамъ да кажа, че послѣ отчислението още е стоялъ на мѣстото си, и управлявалъ до гдѣто му е дошелъ намѣстникъ. Нека ни каже г-нъ Балкански, кога е фактично оставилъ мѣстото на началничеството.

Грънчаровъ: Добрѣ ще бжде да знаемъ, като г-нъ Балкански е билъ отчисленъ на 29 Декемврий до кога е още служилъ като началникъ, т. е. кога е предалъ управлението на окръга на намѣстника си и защото, до гдѣто е управлявалъ окръга, нмалъ е тамъ влияние върху изборитѣ, слѣдователно и не може да се счита избора му за законенъ.

Докл. Станчовъ: Азъ обръщамъ вниманието на Нар. Събрание, да направи за това, както направи за много други депутати, че нека г-нъ Балкански самъ разясни повдигнатия въпросъ. Г-нъ Балкански казва, че е отчисленъ на 29 Декемврий и щомъ г-нъ Балкански признава, че въ врѣме на изборитѣ на 20 Януарий още е билъ окр. началникъ, то не може да бжде верифициранъ, защото длѣжноститѣ и правата на окр. началникъ се отниматъ тогава, когато предаде и послѣдното перо на намѣстника си. А до тогавъ чиновникътъ изпълнява

длѣжноститѣ си, безъ никаква разлика, че той е отчисленъ; той има сжщото влияние на населението, и той принадлежи между тѣзи чиновници, които се споминатъ въ 4 алинея, 23 чл. на избирателний законъ. (Чете го.) На основание на тѣзи четвърта алинея, Нар. Събрание има право да каже, може ли да се наруши тѣзъ алинея, като виждаме, че г-нъ Балкански е билъ окр. началникъ. А до колкото е правилъ агитации за своя изборъ, Нар. Събрание може да възложи това на комисията или на мѣстнитѣ сждилища да се разглежда. По тозъ пжтъ трѣба да се рѣши тозъ въпросъ.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание да слуша г-на Балкански? (Гласове: Желаетъ.)

Балкански: До колкото познавамъ изб. законъ, тамъ се не намира ни единъ членъ, който да казва, че чиновникъ, отчисленъ отъ 29 Декемврий, не може да бжде избранъ за представителъ на 20 Януарий. Господа! Кажете кой членъ може да ме въспрѣ да бждѣ избранъ на 20 Януарий, когато бѣхъ отчисленъ на 29 Дек. Законътъ само казва, че дѣйствителенъ чиновникъ не може да бжде избранъ, но азъ не съмъ билъ дѣйствителенъ чиновникъ.

Пановъ: Мисля, че понапрѣдъ да се предложи на г-на Балкански въпросътъ, който твърдѣ лесно ще рѣши това затруднение, до кога е той управлявалъ или подѣржавалъ службата си? Защото въ актътъ на отчислението има два момента: единъ юридически, а други фактически. Юридическиятъ е станжалъ на 29 Декемврий, а фактическиятъ се е продължавалъ до дека си е предалъ длѣжността. Ако той отговори на постановения въпросъ, тогава затруднението само по себе се рѣшава.

Докл. Станчовъ: Мълчанието на г-на Балкански потвърждава, че той много покѣсно отъ 20 Януарий е билъ на мѣстото си. Другъ фактъ е тозъ, че г-нъ Балкански нѣма да откаже, че за всичкото служение послѣ отчислението си той е получилъ заплатата. Значи, че той е билъ на дѣйствителна служба. Въ такъвъ случай, да не бжде оскърбено лицето, за което е думата, съгласно съ 24 статья не може да бжде избранъ въ окръга, въ който началствува.

Предсѣдателъ: Счита ли се Нар. Събрание доволно освѣтлено върху този въпросъ.

Тодоровъ: Само една бѣлѣжка имамъ да кажа. Кога е г-нъ Балкански предалъ дѣлата си?

Балкански: Азъ предадохъ дѣлата на вѣрно да кажемъ на 15 Февруарий.

Тодоровъ: Слѣдователно и до тогава е началствувалъ, до когато се вършиха изборитѣ, и той е вършилъ длѣжностъ на началникъ, и споредъ мене той не може да бжде представителъ. За обвинения-

та, мисля, че може да се предадът на мѣстнитѣ сѣдилища.

Храновъ: Изъ това слѣдва, че Нар. Събрание не трѣба да го приема като депутатъ; а да ли е виновенъ или не, това ще рѣши сѣдилището.

Предсѣдателъ: Счита ли Нар. Събрание г-на Никола Балкански законно избранъ представителъ? (Гласове: Не счита.) Който го счита законно избранъ да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Моля г-нъ Балкански да остави Нар. Събрание. (Балкански остави мѣстото си.)

Докл. Станчовъ: Забѣлѣжка бѣше за втория избраникъ, че е раздавалъ готови написани бюлетини нѣкой Хаджи Акаолу; а бюрото не казва нищо противъ това, само споменува за агитации на нѣкои други.

Предсѣдателъ: Има ли нѣкой да говори върху това?

Докл. Станчовъ: Само това е, че въ тѣзи избирателна околия, вмѣсто да наберѣтъ единъ предсѣдателъ и четири членове, въ бюрото избрали сж още 2 секретари повече.

Предсѣдателъ: Счита ли Нар. Събрание нѣщо противозаконно, че сж избрали двама секретари повече? (Гласове: Не счита.) Признава ли Нар. Събрание за законно избранъ Хюсеина Х. Ахмедовъ отъ Османъ-Пазаръ? (Признава.)

Предсѣдателъ: (Къмъ Хюсеина Х. Ахмедовъ): Османхидже яза билирмисинъ?

Хюсеинъ Х. Ахмедовъ: Билиюржмъ.

Предсѣдателъ: Който го не признава да си дигне ржката. (Никой не дигна.) Нататъкъ е избранъ отъ Османъ-Пазаръ Мехмедъ Ибрахимовъ. Приема ли се? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Докл. Станчовъ: Като се рѣши въпросътъ за приемане Османъ-Пазарскиятъ депутатъ Мехмедъ Ибрахимовъ, и отхвърляние на г-на Балкански, то предлагамъ на Нар. Събрание да разреши именно, какво ще направиме за обвинението на нѣкои лица въ врѣме на изборитѣ, ще ли ги предадемъ на особена комисия или на мѣстнитѣ сѣдилища? Азъ мисля, да рѣшимъ това.

Пановъ: Азъ мисля, че Нар. Събрание си запази правото да испрати една комисия или да заповѣда на мѣстнитѣ сѣдилища, да изслѣдватъ работата; ако е имало злоупотребления, то не трѣба да ги оставимъ безъ наказание.

Тодоровъ: Законътъ ясно казва, че злоупотребления се сѣдятъ отъ мѣстни сѣдилища, за това и комисиятѣ нѣматъ мѣсто.

Пановъ: Азъ не знамъ, на какво основание г-нъ Тодоровъ каза, че комисиятѣ нѣматъ си мѣсто; желателно е да знаемъ мотивитѣ на това му казва-

ние. Работата е, че ако отидатъ комисиятѣ, то могатъ да намѣрятъ нѣщо повече отъ злоупотребленията, ако сж станали такива, и да ги предаватъ послѣ това на сѣдилищата, или по принадлежностъ. Но че Нар. Събрание има право за комисии да прави и испраща по благоусмотрѣнието си, това не може никой да му го отнеме.

Докл. Станчовъ: Двѣ думи искамъ да кажа на г-на Тодорова. 106 членъ на Конституцията казва: (Чете го); тѣй щото Нар. Събрание има право да назначава комисии, тѣй сжщо и въ този случай може да се възложи на комитията да распишита подробно тази работа и да може да я отпрати на надлежнитѣ мѣста; но да отхвърлямъ прерогатива за комисии, това е противорѣчие.

Тодоровъ: Нар. Събрание има право да назначава комисии по управлението. Но за изборътъ законътъ ясно казва, че злоупотребленията се сѣдятъ отъ мѣстнитѣ сѣдилища. Изборитѣ се вършатъ отъ населението, а не отъ управлението.

Докл. Станчовъ: Тогава г-нъ Тодоровъ не е разбралъ този членъ на Конституцията. (Чете още веднѣжъ 106 членъ на Конституцията.) За несправедливоститѣ тука има прошения и жалби, 38 статья отъ избирателния законъ казва, че всички злоупотребления се сѣдятъ въ общитѣ сѣдилища. Нар. Събрание има право да приема прошения; то само не може да разгледа работитѣ, но да ги възложи на надлежнитѣ министерства; за това казвамъ, че то е наше право да назначимъ комисия.

А. Пановъ: Азъ подѣржамъ мнѣнието на г-на Панова, да се оставятъ всички тѣзи заявления веднѣжъ, за да ги свършимъ въ едно отъ нашитѣ заседания.

Сазва Илиевъ: Въ отговоръ на г-на Тодорова имамъ да прочетъ 21-й членъ отъ избирателния законъ, изъ който се вижда, че Нар. Събрание е единствения сѣдия за изборитѣ, и че то може да располага съ всичкитѣ срѣдства за распитване неправилността на изборитѣ, каквито намѣри за добри, било то чрѣзъ комисия или друго срѣдство.

Михайловскій: Веднѣжъ като се касира изборътъ, тогавъ има вече слѣдствие, но ние трѣба преди касиранieto да съберемъ свѣденията и на основание на тѣхъ, да обсъждаме правилността на изборитѣ; но веднѣжъ като се произнесе Народното Събрание, тогава вече изслѣдованията нѣматъ си мѣстото: всекогапъ при сѣдилищата се зима по главното престѣпление — ако има едно по-голѣмо и едно по-малко, винаги се зима по-голѣмото.

Маноловъ: Има избори, които ще останатъ висящи и за тѣхъ да се назначи комисия, която може да направи изслѣдованията.

Докл. Станчовъ: Азъ настоявамъ на моето

миѣнне, че всѣки отъ г-да депутатитѣ има право да тѣлкова тѣй или инакъ законѣтъ, както му диктува умѣтъ и свѣѣстѣта. 106 статья отъ Конституцията дава право на Събрание да приема прошения, и когато такива прошения има, да ги предава на надлежнитѣ министри, или да ги възлага чрѣзъ надлежнитѣ министри на надлежнитѣ сѣдилища. Защо да се затруднява Нар. Събрание при огромнитѣ си дѣла, да си усложнява работитѣ съ частни дѣла, принадлежащи на мѣстнитѣ сѣдилища. И тѣй, когато тѣзи работи ще бѣдѣтъ препратени отъ Нар. Събрание, то и мѣстнитѣ сѣдилища ще обърнатъ посериозно внимание на тѣхъ, и ще изучатъ всичко, което е нередовно; но да отлагамъ тѣзи работи за по-сетнѣ, то е само губенне врѣме, което ни трѣба за посериозни работи.

Пановъ: Азъ пакъ предлагамъ на Народ. Събрание, да земе въ внимание това нѣщо, защото е много важно. Отъ изборитѣ, господа, зависи съставѣтъ на Нар. Събрание, и много други нѣща, за което считамъ за излишно да говоря сега. Азъ за това предлагамъ на Народ. Събрание, както и напредъ да си запази правото за послѣ да назначи една комисия за испитване на тия работи.

А. Цановъ: Да се тури на гласоподаване, да не губимъ врѣме.

Предсѣдателъ: Счита ли се Нар. Събрание за доста освѣтлено, за да се произнесе за този въпросъ. Напредъ е предложението на г-на докладчика, който иска, да се произнесе за него Народ. Събрание. Има и друго предложение да се остави за по-послѣ. Желаетъ ли Народно Събрание да приеме предложението на г-на докладчика, отъ сега още да се зематъ въ назначение за разбирателството на изборитѣ, които сѣ станали по вънъ, и гдѣто сѣ станали неправилности, за да се предадѣтъ виновнитѣ тамъ на сѣдѣ, които сѣ правили злоупотрѣблениа, или желаетъ да се разгледа послѣ това. (Гласове: По-послѣ.) Азъ мисля, г-нъ докладчикъ да опредѣли поточно своето предложение.

Докл. Станчовъ: Азъ не искамъ нищо отъ себе си, само това, което казва 106 членъ на Конституцията. (Чете го.) Азъ имамъ таково предложение, да се разгледа тѣзи работи на редъ при протоколитѣ, или тѣзи протоколи да ги оставимъ за по-послѣ да се възложатъ на надлежното министерство, което да натовари мѣстнитѣ сѣдилища да распитатъ работитѣ, а ние да не губимъ врѣме.

Пановъ: Тоя въпросъ е свършенно другъ, това се касае за прошения. Тукъ е въпросъ за комисия.

Предсѣдателъ: По сжщността, и двѣтъ предложения не сѣ далечъ, само г-нъ Станчовъ иска сега да се разгледа, а ние казахте послѣ да се рѣшатъ.

Пановъ: Ако намѣрвате, че по сжщността сѣ близо, то да се отложи; прочее да не се уклонявами отъ правилника, да се тури на гласоподаване.

Предсѣдателъ: Има двѣ миѣния. Първото на г-на докладчика: да се предадѣтъ прошенията до министерството, за да се зематъ изслѣдования; другото предложение е на г-на Панова, по-послѣ да се обмисли, да ли тѣзи прошения, които ще се предадѣтъ на министерството, заключаватъ въ себе си една прерогатива на Народ. Събрание, т. е. право изслѣдование на изборитѣ. Въ тѣзи двѣ заключения е напредъ предложението на г-на Станчова, да ги възложимъ на министерството.

Цановъ: Въпросѣтъ е сега, да ли да се рѣши или да остане за по-послѣ, азъ съмъ съгласенъ съ г-на Панова, да остане по-послѣ; защото ако ги разгледаме сега, ще имамъ още повече затруднения. (Гласове: Съгласни.)

Предсѣдателъ: Приема ли Народ. Събрание сега да се разгледа или за по-послѣ? (Приема се отлаганieto.) Желаетъ ли Нар. Събрание да продължава дебатитѣ, когато стана 6 часѣтъ?

Попъ Тодоръ: Преди затварянieto на засѣданието, желая да предложа едно нѣщо, за което вѣрвамъ, че не ще има разисквания, и то е, да се помолятъ министритѣ, щото законопроектитѣ, които ще ни се представятъ на разглеждане, да се напечататъ и да се раздадатъ на депутатитѣ, за да може всѣки да си състави миѣние за тѣхъ, и да ги изучи.

Предсѣдателъ: Поддържаватъ ли петъ души това миѣние? (Поддържаватъ.)

А. Цановъ: Азъ мисля, да направимъ сега нѣщо, което г-нъ докладчикѣтъ не забѣлѣжи. Въ дневницитѣ по изборитѣ се намиратъ много неправилности. Всинца ще се разнесемъ по разнитѣ мѣста на отечеството ни и ще бѣдемъ тамъ, когато ще ставатъ изборитѣ. Въ протоколитѣ не е споменѣто: колко представители има всѣка околия да избира? Тоже не е споменѣто и общото число на избирателитѣ, така що комисията се намѣрила въ голѣмо затруднение, и била принудена да търси въ „Държавний Вѣстникъ“ тѣзи фактове. За това, за да се избѣгнатъ такива неправилности за бѣдѣщитѣ избори, всѣки да се потруди отъ насъ, да разясни при изборитѣ: какъ трѣба да се съставяватъ тѣзи дневници.

Докл. Станчовъ: Азъ имамъ да отговоря на г-на Цанова, като членъ на комисията, че за това е споменѣто въ заключение на докладѣтъ, и за това много рано обърна внимание на Народ. Събрание.

Предсѣдателъ: Въпросѣтъ е върху предложението на отца Иконома. (Гласове: Съгласни.)

Приема ли Народ. Събрание, да се отнесе бюрото къмъ министерството, и да поиска напечатанитѣ проекти? (Приема се.)

Предсѣдателъ: Азъ имамъ честъ да заявя, че ще ся постарая да изпълня това желание на Народ. Събрание и отговорътъ на министерството ще се съобщи на Народ. Събрание. Утрѣ ли да слѣдвамъ провѣрките? (Гласове: Да се слѣдва.)

Икономъ попъ Тодоръ: Азъ желая моето предложение да се вотира.

Предсѣдателъ: Това е вотирано. Които сж се клѣли и още се не сж записали въ списъка, да се запишатъ. (Записватъ се.) Сега се распуца Събра- нието.

(Конецъ на 6 часа 12 минути.)

Предсѣдателъ: **П. Р. Славейковъ.**

Подпредсѣдатели { **Д-ръ И. Брадель.**
Н. Сукнаровъ.

Секретари { **Ив. Даневъ**
Хр. Баларевъ
В. П. Золотовъ
К. Коевъ.

Управитель на стенографическото бюро **А. Безеншекъ.**